

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SKÝRSLA

UM

HINN LÆRÐA SKÓLA Í REYKJAVÍK

SKÓLA-ÁRÍÐ 1866—67.

EFTERRETNINGER

OM

LATINSKOLEN I REYKJAVÍK

SKOLE-AARET 1866—67.

REYKJAVÍK.

Í PRENTSMÍÐJU ÍSLANDS. EINAR ÞÓRÐARSON.

1867.

SKÝRSLA

UM

HINN LÆRÐA SKÓLA Í REYKJAVÍK

SKÓLA-ÁRÍÐ 1866—67.

EFTERRETNINGER

OM

LATINSKOLEN I REYKJAVÍK

SKOLE-AARET 1866—67.

REYKJAVÍK.

Í PRENTSMÍÐJU ÍSLANDS. EINAR ÞÓRÐARSON.

1867.

I. Lærisveinar.

Skóla-árið, sem leið, voru lærisveinar skólans 69 að tölu, og var þeim skipt niður á bekkina, svo sem nú skal greina:

4. bekkur:

1. *Þorvaldur Jónsson*, sonur prestsins sjera Jóns Þjörtssonar á Gilsbakka í Mýrasýslu.
2. *Hannes Stefánsson*, sonur sjera Stefáns heitins Stephensens, fyrrum prests að Reynivöllum í Kjós.
3. *Jón Einar Jónsson*, sonur prófests sjera Jóns heitins Jónssonar á Steinnesi í Húnavatnssýslu.
4. *Þórður Þórðarson Guðmundsen*, sonur Þ. kammerráðs Guðmundsens á Litla-Hrauni í Árnessýslu.
5. *Jónas Pjetur Hallgrímsson*, sonur prófests sjera H. Jónssonar á Hólmum í Suður-Múlasýslu.

3. Bekkur B.

1. *Björn Jónsson*, sonur Jóns heitins Jónssonar, bónda á Djúpa-dal í Barðastrandarsýslu.
2. *Björn Olsen*, sonur umboðsmanns Magnúsar heitins Olsens á Þingeyrum í Húnavatnssýslu.
3. *Jón Jónsson*, sonur sjálfseignarbónda Jóns Jónssonar á Mel-um í Hrutafirði í Strandasýslu.
4. *Stefán Jónsson*, sonur sjera J. Sveinssonar á Mælifelli í Skaga-fjarðarsýslu.
5. *Guttormur Vigfússon*, sonur sjera V. Guttormssonar á Ási í Fellum í Norðnr-Múlasýslu.
6. *Valdimar Ó. Briem*, sonur timburmeistara Ólafs heitins Briems á Grund í Eyjafjarðarsýslu.
7. *Bogi Pjetursson*, sonur biskups P. Pjeturssonar í Reykjavík.
8. *Helgi Melsteð*, sonur forstöðumanns prestaskólans, Lectors S. Melsteðs í Reykjavík.
9. *Pjetur Emil Júlíus Friðriksson*, sonur skólakennara H. Kr. Friðrikssonar í Reykjavík.

I. Skolens Disciple.

I næstafvigte Skoleaar var Skolen frequenteret af 69 Disciple, der vare saaledes fordelte paa de forskjellige Klasser:

4. Klasse:

1. *Porvaldur Jónsson*, Søn af Pastor J. Hjörtsson paa Gilsbakki i Mýra Syssel.
2. *Hannes Stefánsson*, Søn af afg. Pastor St. Stephensen paa Reynivellir i Kjós.
3. *Jón Einar Jónsson*, Søn af afg. Provst J. Jónsson paa Steinnes i Húnavatns Syssel.
4. *Pórður Pórðarson Guðmundsen*, Søn af Kammerraad P. Guðmundsen paa Litla-Hraun i Arnes Syssel.
5. *Jónas Pjetur Hallgrímsson*, Søn af Provst H. Jónsson paa Hólmar i Suður-Múla Syssel.

3. Klasse B:

1. *Björn Jónsson*, Søn af afdøde Bonde J. Jónsson paa Djúpidalur i Barðastrandar Syssel.
2. *Björn Olsen*, Søn af afg. Administrator Magnús Olsen paa Þingeyrar i Húnavatns Syssel.
3. *Jón Jónsson*, Søn af Selveier J. Jónsson paa Melar i Hrutafjörður i Stranda Syssel.
4. *Stefán Jónsson*, Søn af Pastor J. Sveinsson paa Mælifell i Skagafjarðar Syssel.
5. *Guttormur Vigfússon*, Søn af Pastor Vigfús Guttormsson paa Ás i Fellingum i Norður-Múla Syssel.
6. *Valdimar Ó. Briem*, Søn af afg. Tømmermester Ólafur Briem paa Grund i Eyjafjarðar Syssel.
7. *Bogi Pjetursson*, Søn af Biskop P. Pjetursson i Reykjavík.
8. *Helgi Melsteð*, Søn af Forstanderen for Pastoralseminariet, Lector S. Melsteð i Reykjavík.
9. *Pjetur Emil Júlíus Friðriksson*, Søn af Adjunkt H. Kr. Friðriksson i Reykjavík.

10. *Páll Brynjólfur Einarsson Sivertsen*, sonur sjera Einars sál. Sivertsens á Gufudal í Barðastrandarsýslu.
11. *Páll Ólafsson*, sonur dómkirkjuprests, prófasts Ó. Pálssonar í Reykjavík.
12. *Kristján Eldjárn Þórarinnsson*, sonur prófasts sjera Þórarins Kristjánssonar á Reykholti í Borgarfjarðarsýslu.
13. *Jón Þorsteinsson*, sonur prestsins sjera Þorsteins Pálssonar á Hálsi í Fnjóskadal í Þingeyjarsýslu.
14. *Einar Oddur Guðjohnsen*, sonur organsleikara P. Guðjohnsens í Reykjavík.

3. bekkur A:

1. *Kristján Jónsson* (nýsveinn), sonur alþingismanns Jóns Sigurðssonar á Gautlöndum í Þingeyjarsýslu.
2. *Járus Halldór Halldórsson*, sonur prófasts H. Jónssonar á Hofi í Vopnafirði í Norður-Múlasýslu.
3. *Sigurður Gunnarsson*, sonur G. bónda Gunnarssonar á Brekku í Norður-Múlasýslu.
4. *Jón Stefán Þorláksson*, sonur sjera Þ. Stefánssonar á Undirfelli í Húnavatnssýslu.
5. *Björn Þorláksson* (nýsveinn), sonur sjera Þ. Jónssonar á Skútustöðum í Þingeyjarsýslu.
6. *Pjetur Jónsson*, sonur landsyfirrættardómara J. Pjeturssonar í Reykjavík.
7. *Ólafur Eggertsson Briem*, sonur E. sýslumanns Briems í Skagafjarðarsýslu.
8. *Magnús Ólafur Jósefsson*, sonur hjeraðslæknis Cancelliráðs Jósefs Skaptasonar á Hnausum í Húnavatnssýslu.
9. *Jón Ólafsson*, sonur sjera Ólafs heitins Indriðasonar á Kol-freyjustað í Suður-Múlasýslu.
10. *Jens Ólafur Páll Pálsson*, sonur sjera Páls Jónssonar á Eyrarbakka í Árnessýslu.
11. *Gunnlögur Jón Ólafur Halldórsson*, bróðir nr. 2.
12. *Oddgeir Þórðarson Guðmundsen*, bróðir nr. 4 í 4. bekk.
13. *Jón Þórarinn Þorgrímsson*, sonur sjera Þ. Arnórssonar, prests að Þingmúla í Suður-Múlasýslu.
14. *Stefán Pjetursson*, sonur sjera P. Jónssonar á Valþjófsstað í Norður-Múlasýslu.
15. *Jón Gunnlögur Halldórsson*, bróðir nr. 2.

10. *Páll Brynjólfur Einarsson Sivertsen*, Sön af afg. Pastor E. Sivertsen paa Gufudalur i Barðastrandar Syssel.
11. *Páll Ólafsson*, Sön af Domkirkepræst, Provst Ó. Pálsson i Reykjavík.
12. *Kristján Eldjárn Þórarinnsson*, Sön af Provst Þ. Kristjánsson paa Reykholt i Borgarfjarðar Syssel.
13. *Jón Þorsteinsson*, Sön af Pastor Þ. Pálsson paa Háls i Fnjóskadal i Þingeyjar Syssel.
14. *Einar Oddur Guðjohnsen*, Sön af Organist P. Guðjohnsen i Reykjavík.

3. Klasse A:

1. *Kristján Jónsson* (nyoptagen), Sön af Althingsmand Jón Sigurðsson paa Gautlönd i Þingeyjar Syssel.
2. *Lárus Halldór Halldórsson*, Sön af Provst H. Jónsson paa Hof i Vopnafjörður i Norður-Múla Syssel.
3. *Sigurður Gunnarsson*, Sön af Bonden G. Gunnarsson paa Brekka i Norður-Múla Syssel.
4. *Jón Stefán Þorláksson*, Sön af Pastor Þ. Stefánsson paa Undirfell i Húnavatns Syssel.
5. *Björn Þorláksson* (nyoptagen), Sön af Pastor Þ. Jónsson paa Skútustaðir i Þingeyjar Syssel.
6. *Pjetur Jónsson*, Sön af Landsoverretsassessor J. Pjetursson i Reykjavík.
7. *Ólafur Eggertsson Briem*, Sön af Sysselmand E. Briem i Skagafjarðar Syssel.
8. *Magnús Ólafur Jósefsson*, Sön af Districtslæge Cancelliraad J. Skaptason paa Hnausar i Húnavatns Syssel.
9. *Jón Ólafsson*, Sön af afg. Pastor Ól. Indriðason paa Kol-freyjustaður i Suður-Múla Syssel.
10. *Jens Ólafur Páll Pálsson*, Sön af Pastor P. Jónsson paa Eyrarbakki i Árnes Syssel.
11. *Gunnlögur Jón Ólafur Halldórsson*, Broder til No. 2.
12. *Oddgeir Þórðarson Guðmundsen*, Broder til No. 4 i 4. Kl.
13. *Jón Þórarinn Þorgrímsson*, Sön af Pastor Þ. Arnórsson paa Þingmúli i Suður-Múla Syssel.
14. *Stefán Pjetursson*, Sön af Pastor P. Jónsson paa Valþjófstæður i Norður-Múla Syssel.
15. *Jón Gunnlögur Halldórsson*, Broder til No. 2.

2. bekkur:

1. *Guðmundur Jónsson*, sonur Jóns bónda Sigurðssonar í Mýr-arhúsum á Seltjarnarnesi í Gullbringusýslu.
2. *Kristján Jónsson*, sonur Jóns heitins Kristjánssonar, bónda á Krossdal í Þingeyjarsýslu.
3. *Porvarður Andrjesson*, sonur A. bónda Kjerúlfs á Melum í Norður-Múlasýslu.
4. *Páll Sigfússon*, sonur S. trjesmiðs Pálssonar í Ísafjarðarkaupstað.
5. *Steingrímur Jónsson*, bróðir nr. 3 í 4. bekk.
6. *Páll Þorláksson* (nýsveinn), sonur Þorláks bónda Jónssonar á Krossi í Ljósavatnsskarði í Þingeyjarsýslu.
7. *Böðvar Þórarinnsson*, sonur prófests Þ. Böðvarssonar á Vatnsfirði í Ísafjarðarsýslu.
8. *Snæbjörn Þorvaldsson*, sonur sjera Þ. Böðvarssonar á Saurbæ á Hvalfjarðarströnd í Borgarfjarðarsýslu.
9. *Brynjólfur Jónsson*, bróðir nr. 6 í 3. bekk A.
10. *Jón Sigurður Jónsson*, sonur sjera Jóns heitins Sigurðssonar á Breiðabólstað í Húnavatnssýslu.
11. *Árni Jóhannsson*, sonur J. Pálssonar, fyrrum bónda á Bægisá í Eyjafjarðarsýslu.
12. *Jón Guðmundur Þorsteinn Pálsson*, bróðir nr. 10 í 3. bekk A.
13. *Halldór Eggertsson Briem* (nýsveinn) bróðir nr. 7 í 3. bekk A.
14. *Richard Sveinbjörn Olavsen*, sonur kaupmanns Sveinbjarnar Olavsens í Keflavík í Gullbringusýslu.
15. *Stefán Sigfússon*, sonur S. bónda Stefánssonar á Skriðuklaustri í Norður-Múlasýslu.
16. *Björn Stefánsson*, sonur alþingismanns St. Eiríkssonar á Árnanesi í Austur-Skaptafellssýslu.
17. *Stefán Halldórsson*, sonur kand. philos. II. heitins Sigfússonar á Hallfreðarstöðum í Norður-Múlasýslu.

1. bekkur:

1. *Ólafur Bjarnarson*, sonur B. heitins Ólafssonar fyrrum bónda á Eyhildarholti í Skagafjarðarsýslu.
2. *Einar Einarsson*, sonur hattasmiðs E. Sæmundssonar í Reykjavík.
3. *Árni Jónsson*, bróðir nr. 1 í 4. bekk.
4. *Hallgrímur Melsteð*, sonur amtmanns P. heitins Melsteðs í Stykkishólmi í Snæfellsnessýslu.

2. Klasse:

1. *Guðmundur Jónsson*, Sön af Bonden J. Sigurðsson paa Mýrarhús paa Seltjarnes í Gullbringu Syssel.
2. *Kristján Jónsson*, Sön af afdöde Bonde J. Kristjánsson paa Krossdalur í Þingeyjar Syssel.
3. *Þorvarður Andriesson*, Sön af Bonden A. Kjerúlf paa Melar í Norður-Múla Syssel.
4. *Páll Sigfússon*, Sön af Snedker S. Pálsson paa Ísafjarðar-Handelssted.
5. *Steingrímur Jónsson*, Broder til Nr. 3 i 4. Klasse.
6. *Páll Þorláksson* (nyoptagen), Sön af Bonden Þ. Jónsson paa Kross í Ljósavatnsskarði í Þingeyjar Syssel.
7. *Böðvar Þórarinsson*, Sön af Provst Þ. Böðvarsson paa Vatnsfjörður í Ísafjarðar Syssel.
8. *Snæbjörn Þorvaldsson*, Sön af Pastor Þ. Böðvarsson paa Saurbær paa Hvalfjarðarströnd í Borgarfjarðar Syssel.
9. *Brynjólfur Jónsson*, Broder til Nr. 6 i 3. Klasse A.
10. *Jón Sigurður Jónsson*, Sön af afg. Pastor J. Sigurðsson paa Breiðabólstaður í Húnavatns Syssel.
11. *Árni Jóhannsson*, Sön af forhenværende Bonde J. Pálsson paa Bægisá í Eyjafjarðar Syssel.
12. *Jón Guðmundur Þorsteinn Pálsson*, Broder til Nr. 10 i 3. Kl. A.
13. *Halldór Eggertsson Briem* (nyoptagen), Broder til Nr. 7 i 3. Kl. A.
14. *Richard Sveinbjörn Olavsen*, Sön af Kjöbmand Sveinbjörn Olavsen í Keflavík í Gullbringu Syssel.
15. *Stefán Sigfússon*, Sön af Bonden S. Stefánsson paa Skriðuklaustur í Norður-Múla Syssel.
16. *Björn Stefánsson*, Sön af Althingsmand St. Eiríksson paa Árnanes í Austur-Skaptafells Syssel.
17. *Stefán Halldórsson*, Sön af afg. Cand. philos. H. Sigfússon paa Hallfredarstaðir í Norður-Múla Syssel.

1. Klasse:

1. *Ólafur Bjarnarson*, Sön af afd. Bonde B. Ólafsson paa Eyhildarholt í Skagafjarðar Syssel.
2. *Einar Einarsson*, Sön af Hattemager E. Sæmundsson í Reykjavík.
3. *Árni Jónsson*, Broder til Nr. 1 i 4. Klasse.
4. *Hallgrímur Melsted*, Sön af afg. Amtmand P. Melsted paa Stykkishólmur í Snæfellsnes Syssel.

5. *Pjetur Guðmundsson*, sonur G. heitins Ólafssonar fyrrum bónda á Hellulandi í Skagafjarðarsýslu.
6. *Ole Theódór Schulesen* (nýsveinn), sonur kammerráðs Sigfúsar heitins Schulesens, fyrrum sýslumanns í Þingeyjarsýslu.
7. *Sigurður Sigurðsson* (nýsveinn), sonur S. bónda Ólafssonar á Skíðsholtum í Mýrasýslu.
8. *Tómas Hallgrímsson*, sonur bóndans H. Tómassonar á Grund í Eyjafjarðarsýslu.
9. *Þorleifur Jónsson* (nýsveinn), sonur Jóns bónda Oddssonar á Arnarbæli í Dalasýslu.
10. *Jón Sigurður Ólafsson* (nýsveinn), sonur sjera Ólafs Þorvaldssonar á Viðvík í Skagafjarðarsýslu.
11. *Friðrik Theódór Ólafsson* (nýsveinn), bróðir nr. 11 í 3. bekk B.
12. *Ólafur Ólafsson* (nýsveinn), bróðir nr. 11 í 3. bekk B.
13. *Guðni Guðmundsson*, sonur sjálfseignarbónda G. Brynjólfssonar á Mýrum í Dýrafirði í Ísafjarðarsýslu.
14. *Indriði Einarsson* (nýsveinn), sonur Einars bónda Magnússonar á Krossanesi í Skagafjarðarsýslu.
15. *Brynjólfur Gunnarsson* (nýsveinn), sonur hreppstjóra Gunnars Halldórssonar á Kirkjuvogi í Gullbringusýslu.
16. *Ólafur Rósenkrans Ólafsson* (nýsveinn), sonur Ólafs heitins Guðmundssonar bónda á Miðfelli í Árnessýslu.
17. *Stefán Magnús Jónsson* (nýsveinn), sonur Jóns heitins Eiríkssonar, fyrrum verzlunarþjóns í Reykjavík.
18. *Páll Pálsson* (nýsveinn), sonur trjesmiðs Páls Pálssonar á Ásgarði í Skaptafellssýslu vestari.

Af þessum 69 piltum voru 5 útskrifaðir í vor (sjá síðar).

II. Kennendur skólans.

Á kennendum skólans hefir eigi verið nein breyting önnur en sú, að þá er stiptsýfirvöldin settu undirkennara Jónas Guðmundsson frá byrjun nóvembermánaðar til kennara við prestaskólann, varð hann að sleppa meiri hluta kennslustunda sinna við lærða skólann; en þá tíma, sem hann slepti, voru þeir málaflutningsmaður P. Melsteð og settur Inspector H. E. Helgesen, fengnir til að taka að sjer, þannig að P. Melsteð kenndi dönsku í 3. bekk B og A, H. E. Helgesen trúarfæði í 1. bekk og dönsku í 2. og 1 bekk, en Jónas Guðmundsson kenndi sjálfur latínu í 2. bekk.

5. *Pjetur Guðmundsson*, Søn af afd. Bonde G. Ólafsson paa Helluland i Skagafjarðar Syssel.
6. *Ole Theodor Schulesen* (nyoptagen), Søn af afd. Kammerraad S. Schulesen Sysselmand i Þingeyjar Syssel.
7. *Sigurður Sigurðsson* (nyoptagen), Søn af Bonden Sigurður Ólafsson paa Skiðsholt i Mýra Syssel.
8. *Tómas Hallgrímsson*, Søn af Bonden H. Tómasson paa Grund i Eyjafjarðar Syssel.
9. *Porleifur Jónsson* (nyoptagen), Søn af Bonden Jón Oddsson paa Arnarbæli i Dala Syssel.
10. *Jón Sigurður Ólafsson* (nyoptagen), Søn af Pastor Ólafur Þorvaldsson paa Viðvík i Skagafjarðar Syssel.
11. *Friðrik Theódór Ólafsson* (nyoptagen), Broder til Nr. 11 i 3. Kl. B.
12. *Ólafur Ólafsson* (nyoptagen), Broder til Nr. 11 i 3. Kl. B.
13. *Guðni Guðmundsson*, Søn af Selveier G. Brynjólfsson paa Mýrar i Dýrafjörður i Ísafjarðar Syssel.
14. *Indriði Einarsson* (nyoptagen), Søn af Bonden E. Magnússon paa Krossanes i Skagafjarðar Syssel.
15. *Brynjólfur Gunnarsson* (nyoptagen), Søn af Repstyrer Gunnar Halldórsson paa Kirkjuvogur i Gullbringu Syssel.
16. *Ólafur Rósenkrans Ólafsson* (nyoptagen), Søn af afd. Bonde Ólafur Guðmundsson paa Miðfell i Árnes Syssel.
17. *Stefán Magnús Jónsson* (nyoptagen), Søn af afd. Handelsbetjent Jón Eiríksson i Reykjavík.
18. *Páll Pálsson* (nyoptagen), Søn af Snedker Páll Pálsson paa Ásgarður i Vestur-Skaptafells Syssel.

Af disse 69 Disciple bleve 5 dimitterede i sidstafvigte Foraar (see nedenfor).

II. Lærerpersonalet.

Med Hensyn til Lærerpersonalet er der i indeværende Skoleaar ingen anden Forandring foregaaet end den, at da Adjunkt Jónas Guðmundsson fra 1. Nov. blev af Stiftsövrigheden constitueret som Docent ved Præsteskolen, blev han som Følge heraf nødsaget til at afgive en Deel af sine Undervisningstimer ved Latinskolen, som da bleve overtagne af const. Overretsprocurator P. Melsteð og const. Inspector H. E. Helgesen, saaledes at den første lærte Dansk i 3. Klasse B og A, den sidste Religion i 1. Kl. og Dansk i 2. og 1. Kl., medens Adjunkt J. Guðmundsson fremdeles beholdt Undervisningen i Latin i 2. Klasse.

26. dag Maímánaðar þ. á. var höfundur þessarar skýrslu allra-mildilegast af konungi veitt Prófessorsnafnbót í 5. flokki nr. 8.

III. Kennslan.

1. Niðurjöfnun á kennslunni.

Vísindagreinir	4. bekk.	3. bekkur.		2. bekk.	1. bekk.	samtals.
		B.	A.			
Íslenska	2	2		2	3	9
Danska	»	3 — 2		2	4	11
Þýzka	»	2 — 2		2	4	10
Latína	10	6(+3—3+)6		9	9	43
Gríska	5	5 — 5		5	»	20
Sagnafræði	3	3 — 3		3	2	14
Landafæði	»	1 — 2		2	2	7
Trúarfræði	2	2		2	2	8
Náttúrusaga	»	2 — 2		2	3	9
Stærðafæði	5	2(+2—2+)2		4	4	19
Eðlisfræði	3	» »		»	»	3
Rektorstímar	5	2		1	1	9
Söngur	1		1(+1 +)1			4
Leikúmi	2		2			4
	38	38	38	38	38	170

Munurinn á töflu þessari og hin 2 næstu ár á undan, er sá, sem eðlilega leiddi af því, að nú varð tala bekkjanna aptur full, svo að tala tímanna var þetta skóla-ár jafn stór og $18^{63/64}$ og ár-in þar á undan; en auk þessa er munur á þessari töflu og töflu-inni í fyrra að því leyti, að nú var engin aukakennsla hvorki í la-tínu í 1. bekk nje þýzku í 2. bekk, eins og þá var.

Under 26. Mai d. A. blev Forfatteren af disse Efterretninger allernaadigst udnævnt til Professor med Rang i 5. Classe Nr. 8.

III. Undervisningen.

1. Timefordelingen.

Fagene	4. Kl.	3. Klasse		2. Kl.	1. Kl.	Tilsam.
		B.	A.			
Islandsk	2	2		2	3	9
Dansk	»	3 — 2		2	4	11
Tydsck	»	2 — 2		2	4	10
Latin	10	6(+3—3+)6		9	9	43
Græsk	5	5 — 5		5	»	20
Historie	3	3 — 3		3	2	14
Geographie	»	1 — 2		2	2	7
Religion	2	2		2	2	8
Naturhistorie	»	2 — 2		2	3	9
Mathematik	5	2(+2—2+)2		4	4	19
Physik	3	» »		»	»	3
Rectorstimer	5	2		1	1	9
Sang	1		1(+1		1+)1	4
Gymnastik	2		2		4	
	38	38	38	38	38	170

Forskjellen mellem ovenstaaende Lectionstabel og Timetabelen for de 2 næstforegaaende Aar er den nödvendige Følge af, at Klassernes Antal nu blev fuldtalligt, saaledes at Timeantallet i indeværende Skole-aar blev lige med det i 1863—64 og de foregaaende Aar; men desuden er der den Forskjel mellem denne Lectionstabel og den for 18⁶⁵/₆₆, forsaavidt som den Undervisning, som blev given enkelte Disciple i Latin i 1. og Tydsck i 2. Klasse udover det sædvanlige Timeantal, bortfaldt i dette Skole-aar.

2. Skipting kennslunnar á milli kennaranna.

Á skipting kennslunnar á milli kennaranna var skóla-ár þetta engin önnur breyting gjör en sú, að undirkennari *Jónas Guðmundsson* tók aptur að sjer kennsluna í latínu í 2. bekk, og undirkennari *Jón Porkelsson* á sama hátt latínuna í 3. bekk A., sem þeir höfðu haft skipti á skóla-árið 1865—1866. Svo tók nú og undirkennari *Gísli Magnússon* aptur að sjer grískukennsluna í 3. bekk A., er *Jón Porkelsson* hafði haft á hendi skóla-árið 1865—1866, og með því nú að tala bekkjanna varð full, var skipting kennslunnar þannig:

Rektor:

Gríska í 4. bekk	5	stundir.
Rektorsstundir	9	— = 14 stundir.
Af Rektorsstundunum voru 4 hafðar til kennslu í frakknesku og ensku í 4. bekk, eða 2 stundir í viku til hvorrar tungunnar fyrir sig; 5 stundir voru hafðar að mestu leyti, sín í hverjum bekk, til að æfa pílta í að snúa íslenzku á latínu.		

Yfir kennari Jens Sigurðsson:

Sagnafræði í öllum bekkjum . .	14	—
Trúarfræði í 4., 3, og 2. bekk .	6	—
Landafræði í 3. bekk B. og A. og 2. bekk	5	— = 25. stundir.

Undirkennari Halldór Kr. Friðriksson:

Íslenzka í öllum bekkjum . . .	9	—
Þýzka í 3. B., A., 2. og 1. bekk	10	—
Landafræði í 1. bekk	2	— = 21 stund.

Undirkennari Gísli Magnússon:

Latína í 4. og 1. bekk	19	—
Gríska í 3. bekk A.	5	— = 24 stundir.

Undirkennari Jónas Guðmundsson:

Danska í 3. B, 3. A, 2. og 1. bekk	11	—
Latína í 2. bekk	9	—
Trúarfræði í 1. bekk	2	— = 22 stundir.

Undirkennari Jón Porkelsson:

Latína í 3. B, 3. A.	15	—
Gríska í 3. B. og 2. bekk . . .	10	— = 25 stundir.

2. Fagfordelingen mellem Lærerne.

I Undervisningens Fordeling i mellem Skolens Lærere skete der ingen anden Forandring end den, at Adjunkt *Jónas Guðmundsson* igjen overtog Latinundervisningen i 2. Klasse, og Adjunkt *J. Þorkelsson* paa samme Maade Latinundervisningen i 3. Klasse A., som de havde ombyttet i Skole-aaret 1865—66; ligeledes overtog Adjunkt *G. Magnússon* Undervisningen i Græsk i 3. Klasse A., som Adjunkt *J. Þorkelsson* havde besørget i Skole-aaret 1865—66, og da saaledes Klassernes Antal igjen var fuldstændigt, blev Fagfordelingen som følger:

Rector:

Græsk i 4. Klasse	5 Timer	
Rectorstimer	9	— = 14 Timer.
Af Rectorstimerne anvendtes 4 til		
Fransk og Engelsk i 4. Klasse, eller		
2 ugentlige Timer til hvert Sprog, 5		
Timer anvendtes for største Delen		
til Övelse i Latin-Skrivning, 1 i		
hver Klasse.		

Overlærer *Jens Sigurðsson:*

Historie i alle Klasser	14	—
Religion i 4., 3. B A og 2. Klasse	6	—
Geographie i 3. Klasse B A og 2.		
Klasse	5	— = 25 —

Adjunkt *Halldór Kr. Friðriksson:*

Islandsk i alle Klasser	9	—
Tydsk i 3. B A, 2. og 1. Klasse .	10	—
Geographie i 1. Klasse	2	— = 21 —

Adjunkt *Gíslí Magnússon:*

Latin i 4. og 1. Klasse	19	—
Græsk i 3. Klasse A	5	— = 24 —

Adjunkt *Jónas Guðmundsson:*

Dansk i 3. B A, 2. og 1. Klasse	11	—
Latin i 2. Klasse	9	—
Religion i 1. Klasse	2	— = 22 —

Adjunkt *J. Þorkelsson:*

Latin i 3. B A Klasse	15	—
Græsk i 3. B. og 2. Klasse . .	10	— = 25 —

Settur kennari *Halldór Guðmundsson*:

Stærðfræði í öllum bekkjum . 19 stundir.

Eðlisfræði í 4. bekk 3 —

Grasfræði í 2. bekk 2 — = 24 stundir.

Prestaskólakennari *Hannes Árnason*:

Náttúrusaga í 3. B, 3. A og 1. bekk 7 — = 7 stundir.

Söngkennari Organsleikari *P. Gudjohnsen*:

Söngur í öllum bekkjum . . . 4 — = 4 stundir.

Kennari í leikfimi *C. P. Steenberg*:

Leikfimi í öllum bekkjum . . . 4 — = 4 stundir.

verður það samtals 170 stundir.

3. Kennslubækur og lestrarbækur.

Á kennslu og lesrarbókum var engin önnur breyting gjör frá því, sem var árið áður, en sú, að Justinus 1.—4. bók var lesin í 1. bekk í stað tveggja bóka í Cæsar, Cyropædian eptir Xenophon í staðinn fyrir Anabasis eptir sama rithöf. í 3. bekk A, og Sallustii bellum Catilinarium tekin til cursorisks letsurs í latínu í 4. bekk.

4. Það, sem lesið hefur verið.

a, í íslensku:

Í 1. bekk: «Saga Gísla Súrssonar» frá 1 til 116 bls. og málmyndalýsing eptir H. Kr. Friðriksson Kaupmannahöfn 1861. Piltar í þessum bekk gjörðu 2 stýla aðra vikuna en 1 stýl hina vikuna.

Í 2. bekk: «Sagan af Agli Skallagrímssyni» kap. 81 og út söguna og málmyndalýsing H. Kr. Friðrikssonar Kaupmannahöfn 1861. Piltar í þessum bekk gjörðu 1 stýl á viku hverri.

Í 3. bekk A: «Eyrbyggjasaga» kap. 20. og út og «sagan af Gretti Ásmundssyni» kap. 1—18. Piltar í þessum bekk gjörðu 1 stýl á viku hverri.

Í 4. bekk: «Edda Snorra Sturlusonar»: Háttatal. Piltar í þeim bekk gjörðu 1 stýl í viku.

b, í dönsku:

Í 1. bekk: *Hjorts Börneven* frá bls. 63—244., og dönsk málmyndalýsing H. Kr. Friðrikssonar. Piltar í þessum bekk gjörðu 2 stýla á viku.

Í 2. bekk: *Holst's Læsebog, prosaiske Deel* bls. 115—216. Piltar í þessum bekk gjörðu 1 stýl á viku hverri.

Const. Adjunkt *H. Guðmundsson*:

Mathematik i alle Klasser . . . 19 Tim.

Physik i 4. Klasse 3 —

Botanik i 2. Klasse 2 — = 24 Tim.

Docent *Hannes Árnason*:

Naturhistorie i 3. B A og 1. Klasse 7 — = 7 —

Musiklærer Organist *P. Guðjohnsen*:

Musik i alle Klasser 4 — = 4 —

Gymnastiklærer *C. P. Steenberg*:

Gymnastik i alle Klasser 4 — = 4 —

Tilsammen 170 —

3. Læse og Lærebøger.

Med Hensyn til Læse og Lærebøger er der ingen anden Forandring foregaaet fra næstforegaaende Aar end den, at istedenfor 2 Böger af Cæsar bleve i 1. Klasse læste 1—4 Bog af Justinus, istedenfor Xenophontis Anabasis læstes nu i 3. Klasse A Xenophontis Cyropædia, og i 4. Klasse blev Sallustii bellum Catilinarium taget til cursorisk Læsning.

4. De læste Pensa.

A. Islandsk.

I 1. Klasse: »Saga Gísla Súrssonar« Side 1—116 og islandsk Grammatik af H. Kr. Friðriksson, Kjöbenhavn 1861. Vexelviis 1 og 2 Stile um Ugen.

I 2. Klasse: »Sagan af Agli Skallagrímssyni« Kap. 81 og til Enden af Bogen, og islandsk Grammatik af H. Kr. Friðriksson Kjöbenhavn 1861. 1 ugentlig Stil.

I 3. Klasse B A: »Eyrbyggja saga« Kap. 20. og til Enden af Bogen og »Sagan af Gretti Ásmundarsyni« Kap. 1.—18. 1 ugentlig Stil.

I 4. Klasse: »Edda Snorra Sturlusonar: Háttatal«. 1 ugentlig Stil.

B. Dansk.

I 1. Klasse: Hjorts Börneven Pag. 63—244, og Dansk Grammatik af H. Kr. Friðriksson. 2 ugentlige Stile.

I 2. Klasse: Holst's Læsebog, prasaiske Deel Pag. 115—216. 1 ugentlig Stil.

Í 3. bekk A: *Holst's Læsebog, prosaiske Deel*, bls. 140—190 og *poëtiske Deel* bls. 1—19. Piltar í þeim bekk gjörðu 1 stýl á viku hverri.

Í 3. bekk B: *Holst's Læsebog, poëtiske Deel*, bls. 75—157. Piltar í þessum bekk gjörðu 2 stýla á viku hverri.

c, í þýzku:

Í 1. bekk: *Riises tydske Læsebog for Begyndelsesklasserne* bls. 1—100 og þýzk málmyndalýsing eptir H. Kr. Friðriksson.

Í 2. bekk: *Hjorts tydske Læsebog, prosaiske Deel*, bls. 87—159 og þýzk málmyndalýsing eptir H. Kr. Friðriksson.

Í 3. bekk A: *Hjorts tydske Læsebog, prosaiske Deel*, bls. 87—194.

Í 3. bekk B: *Hjorts tydske Læsebog, prosaiske Deel*, bls. 340—488. Auk þess voru piltar í þessum bekk síðari hluta vetrarins við og við látnir æfa sig á að leggja út ólesinn kafla í þýzku.

d, í latínu:

Í 1. bekk: *Cæsar's commentarii de bello Gallico* 6. bók. *Iustinus* 1.—4. bók og *Udvalgte Fabler af Phedrus* udg. af R. Möller og C. Thomsen. Piltar í þessum bekk gjörðu 2 stýla á viku hverri.

Í 2. bekk: *Ræður Ciceros: in Catilinam* 3. 4., *pro Archia poëta*, *pro Milone*, *pro Ligario* og *pro rege Deiotaro*. Piltar í þeim bekk gjörðu 2 stýla á viku hverri.

Í 3. bekk A: 1—2 bók af riti Ciceros *de officiis* og 1—2 bók af *Aeneis* eptir *Virgilius*. Piltar í þessum bekk gjörðu 2 stýla á viku hverri.

Í 3. bekk B: 3. bók af riti Ciceros *de officiis* og 3. bók af *Aeneis* eptir *Virgilius*, 1 og 2. bók af kvæðum *Horatii* og 1. bók *Livii*, 2 stýlar á viku.

Í 4. bekk: 1. bók af brjefunum eptir *Horatíus*, 7—8. bók af *Livius*, rómversk bókmenntasaga eptir kennslubók *Tregders* og cursorískt kap. 1—30. af *Sallustii bellum Catilinarium*. Einn fremur var rifjað upp með piltum í þessum bekk, er allir áttu að útskrifast, mikið af því, er áður hafði verið lesið. 2 stýlar á viku hverri.

Í 4. 3. B A og 1. bekk gjörðu piltar 1 *Explicandum* á mánuði hverjum.

Málfræði *Madvig's* var höfð við kennsluna í öllum bekkjum.

- I 3. Klasse A: Holst's Læsebog, prosaiske Deel, Pag. 140—190, og poetiske Deel, Pag. 1—19. 1 ugentlig Stil.
- I 3. Klasse B: Holst's Læsebog, poetiske Deel, Pag. 75—257. 2 ugentlige Stile.

C. Tydsk.

- I 1. Klasse: Riises tydske Læsebog for Begyndelsesklasserne, Pag 1—100, og tydsk Grammatik af H. Kr. Friðriksson.
- I 2. Klasse: Hjorts tydske Læsebog, prosaiske Deel, Pag. 87—159, og tydsk Grammatik af H. Kr. Friðriksson.
- I 3. Klasse A: Hjorts tydske Læsebog, prosaiske Deel, Pag. 87—194.
- I 3. Klasse B: Hjorts tydske Læsebog, prosaiske Deel, Pag. 340—488. Desuden undertiden cursorisk Læsning den sidste Deel af Skoleaaret.

D. Latin.

- I 1. Klasse: Cæsaris commentarii de bello Gallico 6. Bog, Justinus's 1.—4. Bog, og Udvalgte Fabler af Phædrus udg. af R. Möller og C. Thomsen. 2 ugentlige Stile.
- I 2. Klasse: Ciceros Taler: in Catilinam 3. og 4., pro Archia poëta, pro Milone, pro Ligario og pro rege Deiotaro. 2 ugentlige Stile.
- I 3. Klasse A: Cicero de officiis 1.—2. Bog, og Virgils Æneide 1.—2. Bog. 2 ugentlige Stile.
- I 3. Klasse B: Cicero de officiis 3. Bog, Virgils Æneide 3. Bog, Horats' Oder 1.—2. Bog, og Livius 1. Bog. 2. ugentlige Stile.
- I 4. Klasse: Horats' Breve 1. Bog, Livius 7.—8. Bog, Tregders romerske Litteraturhistorie, og cursorisk Sallustii bellum Catilinarium, Kapit. 1—30. Endvidere blev der repeteret med hele Klassen, som bestod af lutter Dimittender, det Meste af det tidligere Læste. 2 ugentlige Stile.
- I 4., 3. B A og 1. Klasse: 1 Explicandum maanedlig. Madvigs lat. Grammatik blev afbenyttet ved Undervisningen i samtlige Klasser.

e, í grísku.

- í 2. bekk: *Tregders* málmyndalýsing, að mállýzkunum undanskildum og nokkrum hinna smásmuglegri athugagreina, og *Bergs* gríska lestrarbók, Første Afdeling, Kaupmannah. 1863, öllsaman.
- í 3. bekk A: *Xenophontis Cyropædia*, 1.—2. bók.
- í 3. bekk B: *Xenophontis Memorabilia Socratis* 3. bók, *Homeri Odyssea* 1. bók, *Herodots* 8. bók.
- í 4. bekk: *Homeri Ilias* 4.—6. bók, *Xenophontis Memorabilia Socratis* 2. bók. Enn fremur var yfirfarin bókmenntasaga Grikkja eptir *Tregder* og fornfræði Grikkja eptir kennslubók *Bojesens*.

Hin gríska málmyndalýsing eptir *Tregder* var höfð við kennsluna í öllum bekkjum, og var í efri bekkjunum iðulega vísað til hinnar grísku setningafræði *Madvigs*, eptir því sem rithöfundarnir voru lesnir, og kennslubókar *Tregders* í goðafræðinni.

f, í ebresku

beiddist enginn lærisveinn tilsagnar.

g, í trúarfræði.

- í 1. bekk: *Lisco den christelig-apostoliske Troesbekjendelse*. 1.—35. gr., og bifliúsögur *Herslebs* frá upphafi aptur að skipting Gyðingaríkis við dauða *Salómons*.
- í 2. bekk: *Lisco: den christelig-apostoliske Troesbekjendelse*, 36.—113. gr., og bifliúsögur *Herslebs* frá dauða *Salómons* og út að sögu hins nýja sáttmála.
- í 3. bekk A: *Lisco: den christelig-apostoliske Troesbekjendelse*, 113.—176. gr., og bifliúsögur *Herslebs* frá fæðing *Krists* aptur að piningarsögunni.
- í 3. bekk B: Kennslubók *Fogtmanns* 110.—144. gr. og bifliúsögur *Herslebs* allar lesnar upp.
- í 4. bekk: Kennslubók *Fogtmanns* 1.—83. gr., og *Lúkasar* guðspjall.

h, í sagnafræði.

- í 1. bekk: *Bohrs* kennslubók í fornaldarsögunni frá upphafi og aptur að *Heliogabalus*.
- í 2. bekk: *Bohrs* kennslubók í fornaldarsögunni frá *Heliogabalus* og út, og kennslubók sama manns í miðaldarsögunni frá upphafi og aptur að «*Frankerig* 1453—1493».

E. Græsk.

I 2. Klasse: Tregders græske Grammatik, med Undtagelse af Dialecterne og nogle af de mere detaillerede Anmærkninger, og Bergs græske Læsebog, første Afdeling, Kjöbenhavn 1863, fra Begyndelsen til Enden.

I 3. Klasse A: Xenophontis Cyropædia 1.—2. Bog.

I 3. Klasse B: Xenophontis Memorabilia Socratis 3. Bog, Homeri Odyssea 1. Bog, Herodots 8. Bog.

I 4. Klasse: Homeri Ilias 4.—6. Bog, Xenophontis Memorabilia Socratis 2. Bog. Endvidere bleve Tregders græske Litteraturhistorie og Bojesens græske Antiquiteter gjennemgaaede.

I samtlige Klasser er Tregders græske Formlære bleven afbenyttet, og under Læsningen af Forfatterne gjordes i de överste Klasser stadige Henvisninger til Madvigs græske Syntax og Tregders Mythologie.

F, Hebraisk.

I Hebraisk önskede ingen Discipel Undervisning.

G, Religion.

I 1. Klasse: Lisco: den christelig-apostoliske Troesbekjendelse §§ 1—35, og Herslebs Bibelhistorie fra Begyndelsen indtil den jödiske Stats Deling ved Salomons Död.

I 2. Klasse: Lisco: den christelig-apostoliske Troesbekjendelse §§ 36—113, og Herslebs Bibelhistorie fra Salomons Död til det Nye Testamentes Historie.

I 3. Klasse A: Lisco: den christelig-apostoliske Troesbekjendelse §§ 113—173, og Herslebs Bibelhistorie fra Christi Födelse til Lidelseshistorien.

I 3. Klasse B: Fogtmanns Lærebog §§ 110—144, og hele Herslebs Bibelhistorie repeteret.

I 4. Klasse: Fogtmanns Lærebog §§ 1—83, og Lucæ Evangelium.

H, Historie.

I 1. Klasse: Bohrs Lærebog i den gamle Historie fra Begyndelsen til Heliogabalus.

I 2. Klasse: Bohrs Lærebog i den gamle Historie fra Heliogabalus til Enden af Bogen, og sammes Lærebog i Middelalderens Historie fra Begyndelsen til «Frankerig 1453—1493».

- Í 3. bekk A: *Bohrs* kennslubók í miðaldarsögunni frá «Frankerig 1453—93» og bókin út, og kennslubók hins sama manns í nýju sögunni frá upphafi og aptur að «Handels og Colonialvæsen».
- Í 3. bekk B: *Bohrs* kennslubók í nýju sögunni frá «Norden 1648» til 1815.
- Í 4. bekk: *Bohrs* kennslubók í fornaldarsögunni, miðaldarsagan og aptur að 2. Periode í nýju sögunni rifjuð upp.

i, í landafræði.

- Í 1. bekk: Kennslubók í landafræðinni eptir *Halldór Kr. Friðriksson* öll saman.
- Í 2. bekk: Austurálfan, Suðurálfan, og norður- og miðhluti Vesturheims eptir kennslubók *Munthes*.
- Í 3. bekk A: Norðurálfan öllsaman eptir kennslubók *Munthes*.
- Í 3. bekk B: Öll landafræði *Munthes* lesin upp.

k, í stærðafræði.

- Í 1. bekk: Reikningsbók *Ursins* frá upphafi og nokkuð út í Procentoregning (bls. 101).
- Í 2. bekk: *Steens Elementær Arithmetik* frá upphafi til enda, og *Steens mathematiske Opgaver i det indledende Coursus*.
- Í 3. bekk A: *Ramus's Elementær Geometri* frá upphafi aptur að art. 76, bls. 61, og *Steens Elementær Algebra* frá bls. 54. og út.
- Í 3. bekk B: *Ramus's Elementær Geometri* frá 65—122 art., og *Steens Elementær Algebra* frá bls. 54 og út.
- Í 4. bekk: Þykkvamálsfræðin eptir kennslubók *Ursins*, og öll Mathematikin aptur yfirfarin.

l, í eðlisfræði.

- Í 4. bekk: *Petersens Naturlærens chemiske Deel* að ýmsu slepptu.

m, í náttúrusögu.

- Í 1. bekk: Dýrafræðin eptir kennslubók *Bramsens* og *Dreiers* bls. 1—96 aptur að *Animalia evertebrata*.
- Í 2. bekk: Grasafræðin eptir sömu kennslubók, og stutt yfirlit yfir íslenzkar jurtir eptir fyrirlestrum.

- I 3. Klasse A: Bohrs Lærebog i Middelalderens Historie fra »Frankerig 1453—1493« til Enden af Bogen, og Sammes Lærebog i den nyere Historie fra Begyndelsen til »Handels og Colonialvæsen«.
- I 3. Klasse B: Bohrs Lærebog i den nyere Historie fra »Norden 1648« til 1815.
- I 4. Klasse: Bohrs Lærebog i den gamle og Middelalderens Historie repeteret, samt den nyere Historie indtil 2. Periode.

I. *Geographie:*

- I 1. Klasse: Hele H. Kr. Friðrikssons Lærebog i Geographien.
- I 2. Klasse: Asien, Africa, samt Nord- og Mellem-America efter Munthes Lærebog.
- I 3. Klasse A: Hele Evropa efter Munthe.
- I 3. Klasse B: Hele Munthes Lærebog i Geographien repeteret.

K. *Mathematik:*

- I 1. Klasse: Ursins Regnebog fra Begyndelsen til noget ud i Procentregning (Pag. 101).
- I 2. Klasse: Steens Elementær Arithmetik fra Begyndelsen til Enden og Steens matematiske Opgaver i det indledende Cursus.
- I 3. Klasse A: Ramus's Elementær Geometri fra Begyndelsen til Art. 76, Pag. 61, og Steens Elementær Algebra fra Pag. 54 til Enden af Bogen.
- I 3. Klasse B: Ramus's Elementær Geometri fra Artik. 65—122, og Steens Elementær Algebra fra Pag. 54. til Enden af Bogen.
- I 4. Klasse: Ursins Stereometri og hele Mathematiken igjen repeteret.

L. *Physik:*

- I 4. Klasse: Petersens Naturlærens chemiske Deel med Forbigaaelse af Adskilligt.

M. *Naturhistorie:*

- I 1. Klasse: Zoologien efter Bramsens og Dreiers Lærebog Pag. 1—96 (til Animalia evertebrata).
- I 2. Klasse: Botaniken efter samme Lærebog, og en kort Oversigt over de islandske Planter efter Dictat.

Í 3. bekk A: Mineralogie eptir fyrirlestrum af Mineralogiunnar almenna eður præparativa parti almennur inngangur með stuttu ágrípi af Geologie, morphologiskir og stereometriskir eiginlegleikar steina eða krystallographian, og var henni lokið.

Í 3. bekk B: Mineralogie eptir fyrirlestrum, steinanna morphologisku og stereometrisku eiginlegleikar, eða krystallographian, og lesið upp aptur það, sem lesið hafði verið í 3. bekk A skólaárið 1865—66, sem var Mineralogiunnar almenni eða præparativi partur, aptur að morphol. eiginlegleikum, sömuleiðis tekið upp aptur það, sem venjulega hefur verið lesið í Zoologie í 1. bekk, en það eru beindýrin eptir *Bramsens* og *Dreiers* kennslubók. En hjer varð ekki lengra komizt en frá bls. 1—72¹.

n, í ensku:

Í 4. bekk: *Nögle til Fistaines udvalgte Stykker*, bls. 10—19, 21—25 og 33—45.

o, í frakknesku:

Í 4. bekk: *Borrings franske Læsebog*, bls. 48—74².

1) Athugagr. Orsökinn, hvers vegna Cursus nú varð styttri í 3. bekk A og 3. bekk B, en undaufarin ár, er sú, að svo fáir piltar höfðu skrifaða fyrirlestra yfir Mineralogie frá fyrri árum af þeim fjölda lærisveina, sem nú voru orðnir í þessum bekkjum, svo þess vegna varð að dictera hvert orð.

2) Auk þess að kenna piltum svo rjetta framburð, sem auðið er í ensku og frakknesku — en framburður næst að eins með því að vera iðulega samvistum við inulenda menn — hefur kennarinn gjört sjer far um, að benda á, að bæði mál-in sjeu komin af latínunni, fjelagskap þann, sem með því hefur myndazt í orð-gnótt (decipio, percipio, recipio; decevoir, percevoir, recevoir; deceive, perceive, receive; capio, prendre (prehendo), take; accipio, accepter, accept), sem og hversu þau orðatiltæki, sem upphaflaga voru sameiginleg í báðum málunum, eru nú stundum ákaflega ólíkt höfð í hvoru málinu fyrir sig (apprehendo, apprendre, apprehender, apprehend, apprise, apprize), hvornig hin latínsku orð eru beinlínis orðin að enskum orðum, án þess þau komi fram í frakknesku (uxorins, uxorious; gregarius, gregarious; strenuus, strenuous; occludo, occlude), og loksins við hvert tækifæri, einkum í ensku, að leiða athygli lærisveina að því, hversu hin norrænu orð optast hafa skipt um merkingu (húsbóndi, husband; nónn, noon; grípa, gripe, gripper; hárr, hair, haire; trufla, trouble, troubler). Þegar piltar eru komnir svona langt (í efsta bekk), má gjöra ráð fyrir, að þeir geti komizt fram úr þessum málum á bók, án þess kennarinn hjálpi þeim nokkuð talsvert til þess; sá hæflegleiki er fremur kominn undir nægum tíma, og undir því, að bóknáminu sje framhaldið eptir burtför hlutaðeiganda úr skólanum.

- I 3. Klasse A: Mineralogien eller Dictat. At Mineralogiens almindelige eller præparative Deel en almindelig Indledning med et kort Udtog af Geologien, Stenes morphologiske og stereometriske Egenskaber, eller Chrystallographien, som blev sluttet.
- I 3. Klasse B: Mineralogie efter Dictat. Stenenes morphologiske og stereometriske Egenskaber, eller Chrystallographien, samt det i Skole-aaret 1865—66 Gjennemgaaede repeteret, nemlig Mineralogiens almindelige eller præparative Deel ud til de morphologiske Egenskaber. Ligeledes blev 1. Klasses sædvanlige Pensum i Zoologien repeteret, nemlig Beendyrene efter Bramsens og Dreiers Lærebog. Men man kom ei længere end Pag. 1—72¹.

N. *Engelsk:*

- I 4. Klasse: Nogle til Fistaines udvalgte Stykker, Pag. 10—19, 21—25, og 33—45.

O. *Fransk:*

- I 4. Klasse: Borrings franske Læsebog, Pag. 48—74².

1) Anmærkn. Grunden hvorfor Cursus i 3. Klasse A og 3. Klasse B nu var kortere end tidligere var den, at der nu vare saa faa af disse Klassers mange Disciple, som havde skrevne Collegier over Mineralogien fra de tidligere Aar, hvorfor man blev nødt til at dictere hvert Ord.

2) Ved Undervisningen i Engelsk og Fransk har Læreren, foruden Indövelson af en saavidt muligt correct Udtale — denne kan kun tilegnes ved en jævnlig Omgang med Indfødte — bestræbt sig for at eftervise begge Sprogs Geneso af det Latinske Sprog, det derved foranledigede Fælleddskab i Ordforraad (dicipio, percipio, recipio; decovoir, percevoir, recevoir; deceive, perceive, receive; capio, prøndre (prehendo), take; accipio, accepter, accept), samt oprindelige fælleds Phrasers undertiden høist forskjellige Anvendelse i de respective Sprog (apprehendo, apprendre, apprehender; apprehend, apprise, apprize), de Latinske Ords directo Övergang i det Engelske Sprog, uden Franskens Mellemkomst (uxorius, uxorious; gregarius, gregarious; strennus, strenuous; occlndo, occlude), og endelig ved hver Leilighed, navnlig i det Engelske, at gjøre opmærksom paa de Nordiske Ords som oftest afvigende Anvendelse og Betydning (húsbóndi, husband; nón, noon; grípa, gripe, gripper; hár, hair, haire; truða, trouble, troubler). Til uden Vanskelighed at kunne læse disse Sprog af Bogen, antages Eleven paa dette Stadium (i överste Klasse) ikke synderlig at behöve Lærereus Hjelp; den Færdighed er snarere et Tidsspörgsmaal, og beregnes paa et fortsat Studium efter Udtrædelsen af Skolen.

Piltum í neðri deildinni voru kenndar söngreglur eptir *Bull* og vandir við söng eptir »*Berggreens Samlinger til Skolebrug*».

Piltar í efri deildinni voru vandir við söng eptir »*Berggreens Samlinger til Skolebrug*».

IV. Visindaleg söfn.

A, Bókasafn skólans.

Þetta árið hafa bókasafni skólans bæzt bækur þær er nú skal greina :

a, sent frá stjórninni:

1. Skólaboðsrit frá Danmörku skóla-árið 1865—1866 frá *Sorö* (*Tertullian om Taalmodighed ved Victor Heise*), *Nykjöbing* (*Bidrag til Nykjöbing Cathedralskoles Historie ved M. Willrup*) *Helsingörs höiere Realskole* (*Bidrag til Byens Helsingörs Historie ved M. C. Arnholtz*), *Frederiksborg lærde Skole* (*Om Bekjendtgjørelsen af 25. November 1864 og om Charakterer*), *Herlufsholm* (*Indskrifter paa gamle Gravstene i Herlufsholms Kirke, forklarede af Chr. Listov*), *Odense* (*Undervisningens Omfang m. m. fra Reformationens Indførelse indtil den Guldbergske Periode*), *Aarhus*, *Randers* (*Om de i den sidste Tid foretagne eller paatænkte Forandringer i de lærde Skolers tidligere Undervisningsplan*), *Roeskilde* (*Lærerstanden ved de lærde Skoler i Nakskov, Nysted og Rönne ved C. F. Hundrup og Vinklens Tredeling ved Broager*), *Metropolitanskolen* (*Om de gamle engelske Latinskoler og særlig om Eton Skole af C. Fogh*), *Horsens*, *Aalborg* (*Skaldekvadene i Snorre Sturlesöns Ynglingasaga gjengivne af Dr. G. Lund*), *Ribe*, *Haderslev*, *Latin og Realskolen i Store Kongensgade* (*Pröve paa en kort Fremstilling af den danske Sproglære af Maximilian Bruhn 1. Afsnit*), *Borgerdydskolen paa Christjanshavn* (*Om Afgangspröve ved Skolerne*), *Viborg*, *Rönne höiere Realskole* (*En Skisse af Sorthats Kulværk paa Bornholm af M. Jespersen*), *von Westenske Institut*, *Borgerdydskolen i Kjöbenhavn*, *Slagelse* (*En Kortfattet Fremstilling af Livsytringerne hos nogle af de lavere Dyreformer af H. Zahrtmann*), *Veile Amts höiere Realskole i Kolding*.
2. Skólaboðsrit frá Noregi 1864—66 frá *Kristjania Cathedral-skole* 1865 (*Forklaring af Luthers lille Katekismus efter Pon-*

P. *Sang:*

Musiken blev foredraget med det yngste Parti dels theoretisk efter Bull, dels praktisk efter »Berggreens Samlinger til Skolebrug«. Med det ældste Parti: Sangövelser efter »Berggreens Samlinger til Skolebrug«.

IV. Videnskabelige Samlinger.

A, *Skolebibliotheket.*

Skolebibliotheket er i indeværende Aar blevet forøget med følgende Værker:

a, Tilsendt fra Ministeriet:

toppidan), Aalesunds Lærd- og Realskole 1865, Aars's og Vass's Skole i Kristiania 1864—65 og 1865—66, Kristjanssands Kathedralskole 1865 (Eddasprogets Syntax af Adjunct M. Nygaard), 1866 (Den ældre Edda, Norrøne Oldkvad overs. af A. Gjessing), Kristjania Kathedralskole 1866 (Om Forholdet mellem rhytmus og metrum), Kristjansunds Skole 1865 (1, Tvende Skoletaler af Rector I. Elster Bodtke; 2, Forhandling i Anledning af Skolens Oprettelse af samme) 1866 (1. Skolens Betænkning over den nu nedsatte Kommissions Forslag til en Forandring af vort højere Skolevæsen, 2. Brudstykker af et Par Skoletaler af Rector I. Elster Bodtke), Aalesunds Lærd- og Realskole 1866 (Nogle Bemærkninger om Stenalderen i Norge), Molde Lærd- og Realskole 1865 (Nogle Bemærkninger om »Norsk Grammatik af K. Feilberg«, ved Forf., og Sange for Skolens Disciple med Musik og tildels med Text af Adj. Dörum) 1866 (Vedkommende Skolens Flytning fra det ældre til det nuværende Locale ved Rector A. Brinchmann), Laurviks Middel- og Realskole 1865 (Skolens Historie fra dens Omordning til en kombineret Middel- og Realskole indtil Skoleaaret 186³/₆₄) 1866 (Fortegnelse over Skolens Bogsamling), Frederikshalds Lærde- og Realskole 1865 (1. Etymologisk Undersøgelse om norske Stednavne af M. Arnesen. 2, Fortegnelse over Skolens Bibliothek af Overlærer V. C. H. Andersen) 1866 (1. Om den Understøttelse Hjemmet kan yde Skolen af Rector Blom. 2, Minder om hedensk Gudsdyrkelse i vore Stednavne af M. Arnesen), Kongsbergs Middel- og Realskole 1865 (Sophocles's Philoktetes Vers 1—667 oversat af Adj. M. I. Bugge), Skiens Lærde- og Realskole 1865 (Taciti Germania oversat af Rector Hammer), Bergens Kathedralskole 1865. Stavanger Lærde- og Realskole 1866 (Stavanger Omegns Fugle af Adj. Bahr) Thronhjelm Kathedralskole 1865 (Kontinuations-Katalog over Skolens Bibliothek), Nissens Latin- og Realskole 1866, Lillehammers Lærde og Realskole 1865. Tromsø Lærde og Realskole 1865 (Almeendannelsen og Latin-skolen af Overlærer Knap), Gjertsens Latinskole 1866.

3. Skólaboðsrit frá Svíaríki 186⁴/₆₅.

Årsberetning om Carolingska Katedral-Skolen i Lund 1865 (Lunds Domskolas Historia (afslutad)), Linköpings högre samt Ekesjö, Vadstena og Skeninge lägre Elementar Läroverk

18⁶⁴/₆₅ (*Linköping Gymnasii äldsta enskilda Skolornning*), *Nyköping högre Elementarläroverk 1865* (*Diskussion af fjerdegradskurvan af Wilh. Rugstadius*), *Wexjö högre Elementarläroverk 1864/65*, *Strengnäs og Eskilstuna, samt Pedagogierne i Sodertelge och Mariefred 1864/65* (*Platos Crito, Öfversättning*), *Falun högre Elementar läroverket 1864/65*, *Jönköping högre Elementar-läroverk 1864/65*, og *Berättelse om Grenna tvoklassiga Pedagogi 1864/65*, *Årsberättelse om Elementar-läroverken inom Göteborgs Stift 1865*, *Norrköpings, Söderköpings och Wimmerby Elementar-läroverk 1864/65* (*Observations sur la Grammaire Française accompagnées d'exemples lirés des écrivains*), *Elementar-läroverken i Kalmar Stift 1864/65*, *Helsingborg högre Elementar-läroverket 1865*, *Wisby högre Elementar-läroverket 1865*, *Carlskrona högre Elementar-läroverket 1864/65*, jemte *Elementar-läroverken i Blekinge 1864/65* (*Om bestämmandet af en gräns, hvilken antalet af de divisioner, som måste göras vid uppsökandet af tvenne tals störste gemensamme divisor, ei kan öfverstiga, af Lector Rääf*), *Stokholms Gymnasium 1865* (*Om nordens äldsta kultur af G. R. Rabe, Rector*), *Wenersborgs högre Elementarläroverk 1864/65*, *Malmö högre Elementar-läroverk 1865*, *Skara högre Elementar-läroverk 1865*, *Uppsala Kathedralskola, jemte Elementarläroverken i Norrtelge och Enköping samt Pädagogien i Öregrund 1865* (*Om Undervisningen i klassiske Sprok, Modersmaalet och Filosofisk Propädeutik vid Tyska Gymnasier, Reseberättelse af Zach. Goransson Lector*), *Luleå högre Elementarläroverket* (*Om indeterminerade equationer af 1. graden af Lektor Gullbr. Elowson*). *Westerviks högre Elementar-läroverk* (*Mu-thematisk afhandling af Smitt*), *Umeå högre och Piteå, Haparanda og Skellefteå lägre Elementarläroverken 1864/65*, *Gefle og Söderhamn Elementar-läroverken 1864/65*, *Hernösand, Sundsvall och Örnköldsvik 1864/65*, *Westerås högre Elementar-läroverk 1864/65* og *Sala och Arboga, samt Stadspedagogierne i Köping, Nora och Linde, Karlstads Stifts Läroverk 1864/65*, *Christjanstads läns Elementar-läroverken 1864/65*, *Östersund h. el. läroverket 1864/65*, *Nya Elementar-skolen i Stockholm 1864/65* (*Öfversigt af läran om Indicatif och Subjonctif i franskan af Hugo Schmidt*), *Hudiksvall h. el. läroverket*

- 18⁶⁴/₆₅ (Är det s. k. despenssystemet öfverensstämmande med en riktig uppfatning af elementarläroverkens ändamål? af G. F. Gilljam Rector), Örebro Karolingske högre Element. läroverk 18⁶⁴/₆₅ (Reseberättelse af Lector J. I. Broden).
3. *Indbydelsesskrift til Kjöbenhavns Universitets Fest i Anledning af Hans Majestæt Kongens Födselsdag 8. Apr. 1866 (Bidrag til Læren om Overdragelse af Eiendomsret og andre tinglige Rettigheder af A. Aagesen).*
 4. *Indbydelsesskrift til Kjöbenhavns Universitets Aarsfest til Erindring om Kirkens Reformation (Undervisningen hos Grækerne og Romerne af I. L. Ussing).*
 5. *Forelæsninger og Övelser ved Kjöbenhavns Universitet og den polytechniske Læreanstalt i Foraars- og Efteraarshalvaaret 1866.*
 6. *Liste over de Studerende, som i Aaret 1866 have taget den ved Bekjendtgjørelserne 26. April 1847 og 7. Sept. 1850 anordnede Philosophiske Examen.*
 7. *Aarsberetning fra det kongelige Geheimearchiv (Bidrag til dansk Historie af utrykte Kilder 4. Binds 1. H. Kjöbenh. 1866.*
 8. *Aarsberetning og Meddelelser fra det store Kongelige Bibliothek udg. af Chr. Bruun. Kjöbenh. 1865.*
 9. *Oversigt over det kongelige danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbejder i Aaret 1865, Nr. 3.*
 10. *Oversigt over samme 1866, Nr. 1—4.*
 11. *Supplement til «Almindeligt Forfatter-Lexicon for Kongeriget Danmark med tilhørende Bilande» indtil Udgangen af Aaret 1853 ved Th. H. Erslev 13.—14. Hefte. Kjöbenhavn 1865. 8.*
 12. *Bidrag til Læren om planteparasitiske Hudsygdomme ved G. F. Borch. Kjöbenhavn 1865. 8. (Disputats).*
 13. *Om Bristning af Mellemkjödet under Födselen ved A. D. Müller. Kjöbenhavn 1866. 8. (Disputats).*
 14. *Den acute Fosforforgiftning ved O. Storch. Kjöbenhavn 1865. 8. (Disputats).*
 15. *Om Brokin curceration ved P. Plum. Kjöbenhavn 1866. 8. (Disputats).*
 16. *Den laryngoskopiske Undersögelse og dens Betydning for Strubesygdommens Diagnose ved V. Holmer. Kjöbenhavn 1866. 8. (Disputats).*
 17. *Nyt Bidrag til Læren om Systemer af Keglesnit, der ere*

underkastede 4 Betingelser ved H. G. Zeuthen. Kjöbenhavn 1865. 8. (Disputats).

18. *Undersögelse af Omlöbsbevægelsen i Dobbeltstjernesystemet, Gamma Virginis ved Th. N. Thiele.* Kjöbenhavn 1866. 8. (Disputats).

19. *Renaissancens tidligste Eftervirkning paa dansk poëtisk Literatur ved G. Rode.* Kjöbenhavn 1866. 8. (Disputats).

20. *Oluf Borck, en litterærhistorisk-biographisk Skildring ved E. F. Koch.* Kjöbenhavn 1866, 8. (Disputats).

21. *Den nyere hollandske Theologie ved C. Henrik Scharling.* Kjöbenhavn 1865. 8. (Disputats).

b. Frá háskólanum í Kristjaníu :

1. *Norske Universitets- og Skole-Annaler Tredje Række*

1866 . . VII. (Dobbeltbind).

1866—1867 VIII. 1—4 H. 8.

2. *Index scholarum in Universitate Regia Fredericiana Anno 1866 ab a. d. XVII. kal. Febr. habendarum.* Christiania 1866.

3. *Index scholarum in Univ. Reg. Fredericiana Anno 1866 ab Augusto mense ineunte habendarum.* Christiania 1866.

4. *Ungedrúckte, unbeachtete und wenig beactete Quellen zur Geschichte des Taufsymbols, und der Glaubensregel von D. C. P. Caspari Prof. der Theol. der norw. Universitet (Universitetsprogram).* Christiania 1866. 8.

5. *Ezekiels Syner og Chaldæernes Astrolab, ved C. A. Holmboe (Universitetsprogram).* Christiania 1866. 4.

6. *Mærker efter en Iistid i Omegnen af Hardangersfjorden, ved S. A. Sexe (Universitetsprogram).* Christiania 1866. 4.

c. Frá F. Helveg, presti :

1. *Biblen som Billedbog ved F. Helveg.* Kjöbenhavn 1856. 8.

2. *Parabel og Offer eller Natursymbolic ved F. Helveg.* Kjöbenhavn 1856. 8.

3. *Spaadommene eller Gud i Historien ved F. Helveg 1.—3. Bog.* Kjöbenhavn 1855—62. 8.

d. Fyrir peninga þá, sem skólanum voru lagðir til bókakaupa reikningsárið 1866—67 hafa þessar bækur verið keyptar :

1. *Hieronymi opera omnia I—XI, recogn. I. P. Migne.* Parisiis 1864—65.

2. *Augustini opera omnia I—XII & Supplem. recogn. I. P. Migne.* Parisiis 1841—42 og Supplem. 1862.

b. Tilsendt fra Høiskolen i Christiania:

c. Tilsendt fra F. Helveg, Præst:

d. Følgende Böger ere blevne anskaffede til Bibliotheket for den til Bögers Indkjøb i Finantsaaret 1866—67 tilstaaede Sum:

3. *Scriptores latini rei metricae, r. Th. Gaisford. Oxonii 1837. 8.*
4. *Minucii Felicis Octavius 1. recensuit Franciscus Oehler. Lipsiae 1847. 8.*
5. *Cornelii Taciti Agricola, udg. af P. Vass. Christiania 1864.*
6. *Caelius Aurelianus de morbis acutis et cronicis libri VIII, recensuit Jo. Conradus Amman. Amstaeledami 1722. 4.*
7. *Anthologia veterum latinorum epigrammatum et poematum. Editionem Burmanianam digessit et auxit Henricus Meyerus Turicensis, 1.—2. Lipsiae 1835. 8.*
8. *Titus Livius's Romerske Historie oversat af Geelmnyden. Bergen 1863.*
9. *Holberg considerè comme Imitateur de Moliere. par A. Lagrelle. Paris 1864. 8.*
10. *I. Marquardt. Römische Privatalterthümer, Erste Abtheilung. Leipzig 1864. 8.*
11. *Svensk Ordbog ved A. Larsen. 1. Hefte. Kjöbenhavn 1865. 8.*
12. *Udvalgte norske Oldkvad ved I. Aars, 1. Hefte. Christiania 1864. 8.*
13. *Historisk Tidsskrift 3. Række, redig. af E. Holm, 5. Binds 1.—2. Hefte. Kbhavn 1866 og 1867. 8.*
14. *Philologus, Zeitschrift für das klassische Alterthum 24. Binds 3.—4. Heft. III. Supplementband 3.—4. Heft. 25. Binds 1.—3. Heft. Göttingen 1866—67. 8.*
15. *Tidsskrift for Philologie og Pædagogik, 7. Aarg. 1.—2. Hefte. Kjöbenhavn 1866—67. 8.*
16. *Bibliotheca philologica 19. Jahrgang 1866. 2. Heft. 8.*
17. *R. Keyzers Efterladte Skrifter 1. Bind. Christiania 1866, og 2. Binds 1. Afd. 1.—3. Hefte 1866—67. 8; live i . . .*
18. *A. Fryxell: Berättelser ur Svenska Historian 35.—36. delen. Stockholm 1866. 8.*
19. *Norske Magazin. Skrifter og Optegnelser angaaende Norge og forfattede efter Reformationen saml. af N. Nicolaysen, 2. Binds 3.—4. H. Christiania 1866—67. 8.*
20. *Nordisk Tidsskrift for Politik, Ækonomi, och Litteratur utgivet af G. K. Hamilton. April: + Des. 1866 og Jan. — Juni 1867. Lund. 8.*
21. *Nordisk Universitetstidsskrift X. Aarg. 2. H. Lund. 1864, 3. H. Christiania 1865, og 4. Hefte Uppsala 1866.*
22. *Annuaire des Deux Mondes XIII. 18⁶⁴/₆₅. Paris 1866.*

23. *Revue des Deux Mondes* fra 1. Sept. 1866 til 15. Mai 1867 og 15. Juni og 1. Juli 1867. 8.

B. Náttúrusögusafnið.

Að undanskildum nokkrum hrauntegundum og nokkrum tegundum af kalki og zeolith hefur þetta árið ekkert bæzt við safn þetta.

C. Bókasafn lærisveina.

Bókasafni þessu hafa þetta ár bæzt bækur þær, sem nú skal greina :

1. Þúsund og ein nótt. 9. hepti. Khöfn, 1865. 8.
2. Biskupasögur. Annað bindi, II. Khöfn, 1867. 8.
3. Skírnir. Khöfn, 1867. 8.
4. Hið íslenska bókmenntafjelag. Stofnan þess og athafnir um fyrstu 50 árin 1816—66. Khöfn, 1867. 4.
5. Tíðindi um stjórnarmálefni Íslands. Annað bindi, III. Khöfn, 1867. 8.
6. Skýrslur um landshagi á Íslandi. 4. bindi, I. Khöfn, 1867. 8.
7. *Archiv for Historie og Geographie, samlet og udgivet af I. Chr. Riise.* 2.—21., 24.—56. Bind. Kh., 1820—34. 8.
8. *Haandbog i Verdenshistorien af N. Fr. S. Grundtvig.* 1.—2. Deel. Kh., 1833—36. 8.
9. *Fyrtaarnet paa Cap Wrath. Roman af Philip Galen,* 1.—III. Deel. Kh. 1862. 8.
10. *Fritz Stilling. Erindringer af en Læges Liv, Roman af Philip Galen, oversat af V. Hermann.* 1.—4. Deel. Kh. 1856. 8.
11. *Slaget paa Grathehede, en original dansk Ridderroman fra det 12te Aarhundrede af O. F. Bræmer.* 1.—2. Deel. Kh. 1828. 8.
12. *Frankerigs første Konsul Bounapartes Levnet og Bedrifter, oversat af Brun Juul.* Kh. 1800. 8.
13. *Philip August, Konge af Frankerig, og Ingeborg, Prindsesse af Danmark, af L. Engelstoft.* Kh. 1801. 8.

V. Fjárstyrkur skólans.

Ölmusurnar veittu yfirstjórnendum skólans þannig :

A, Heila ölmusu (100 rdl.) fengu :

1. Þorvaldur Jónsson.

B. *Den naturhistoriske Samling.*

Med Undtagelse af nogle Lava-Arter og nogle Exemplarer Kalk- og Zeolith-Arter har denne Samling ikke erholdt nogen anden Tilvæxt i dette Aar.

C. *Discipelbibliotheket.*

Denne Bogsamling har i indeværende Aar erholdt følgende Tilvæxt:

V. **Skolens Beneficier.**

Skolens Beneficier bleve af Ephoratet fordelt paa følgende Maade:

A, Heelt Stipendium (100 Rdl.) erholdt:

2. Þorour Guomundsen.
3. Björn Jónsson.
4. Valdemar Briem.
5. Stefán Jónsson.
6. Páll Einarsson.
7. Guttormur Vigfússon.
8. Sigurður Gunnarsson.
9. Lárus Halldórsson.
10. Ólafur Briem.
11. Jón Þorláksson.
12. Jens Pálsson.
13. Oddgeir Guðmundsen.
14. Steingrímur Jónsson.
15. Guðmundur Jónsson.
16. Þorvarður Kjerulf.
17. Snæbjörn Þorvaldsson.
18. Páll Sigfússon.
19. Árni Jóhannsson.
20. Kristján Jónsson jun.
21. Björn Þorláksson.
22. Pjetur Guðmundsson.
23. Ólafur Björnsson.

B, Hálfá ölmusu (50 rd.) fengu :

1. Jón E. Jónsson.
2. Jón Jónsson.
3. Björn Ólsen.
4. Jón Þorsteinsson.
5. Stefán Pjetursson.
6. Magnús Jósefsson.
7. Gunnlaugur Halldórsson.
8. Jón Halldórsson.
9. Kristján Jónsson sen.
10. Böðvar Þórarinsson.
11. Stefán Sigfússon.
12. Björn Stefánsson.
13. Stefán Halldórsson.
14. Richard Olavsen.
15. Jón Pálsson.
16. Árni Jónsson.

17. Einar Þorláksson.
18. Halldór Briem.
19. Indriði Einarsson.
20. Sigurður Sigurðsson.
21. Þorleifur Jónsson.
22. Jón Sigurður Ólafsson.
23. Hannes Stephensen.
24. Páll Ólafsson.
25. Einar Gudjohnsen.
26. Júlíus Friðriksson.
27. Kristján Þórarinsson.
28. Pjetur Jónsson.
29. Jón Ólafsson.
30. Einar Einarsson.
31. Tómas Hallgrímsson.
32. Theódór Ólafsson.
33. Óli Th. Schulesen.
34. Stefán M. Jónsson.

C, Kennslu njóta allir lærisveinar kauplaust, og 40 bjuggu að auki kauplaust í skólanum.

D, Af Bræðrasjóðnum var styrkur veittur þessum lærisveinum:

Kristjáni Jónssyni seniori	25 rd. » skk.
Páli Einarssyni	10 — » —
Árna Jóhannssyni	10 — » —
Sigurði Sigurðssyni	10 — » —
Árna Jónssyni	10 — » —
Indriða Einarssyni	10 — » —
Þorleifi Jónssyni	10 — » —
Páli Pálssyni	10 — » —
Stefáni Jónssyni seniori	9 — » —
Pjetri Guðmundssyni	8 — 21 —

E, Enn fremur voru með samþykki yfirstjórnanda skólans, í þóknunarskygni, nokkrar bækur gefnar þeim, er tekið höfðu þátt í umsjóninni í skólanum.

Umsjónarmenn bekkjanna

(*inspectores classium*):

Þorvaldur Jónsson fjekk *Sveinbj. Egilsson, Lexicon pœticum antiquae linguae septentrionalis. Hafniae 1860.*

C, Fri Undervisning nydes af hele Skolen, og desuden boede 40 frit paa Skolen.

D, Af den saakaldte «Bræðrasjóður» uddeltes følgende Portioner :

E, Endvidere tilstodes, efter Ephoratets dertil indhentedede Samtykke, følgende Bøger som Erkjendtlighed til de Disciple, der havde deltaget i Inspectionen i Skolen :

- Björn Jónsson . . . fjekk *Joh. Fritznér. Ordbog over det gamle norske Sprog.*
- Sigurður Gunnarsson — *Dönsk Orðabók Konráðs Gíslasonar. Khöfn 1851.*
- Árni Jóhannsson . . — *Dönsk orðabók Konráðs Gíslasonar. Khöfn 1851.*
- Tómás Hallgrímsson — *Haandbog i Mythologien udgivet af Winther og Bloch, og Frithjofssaga af Tegner.*

Umsjónarmenn í svefnloftunum

(*inspectores cubiculi*):

- Kristján E. Þórarinsson fjekk *Joh. Fritznér. Ordbog over det gamle norske Sprog.*
- Björn Stefánsson . . — *Dönsk orðabók Konráðs Gíslasonar. Khöfn 1851.*

Umsjónarmaður úti við

(*inspector platearum*):

- Björn Olsen . . . fjekk *Holbergs Comoedier og Haandbog i Mythologien af Winther og Bloch. Kbhavn 1866.*

VI. Stjórn skólans.

1. Með brjefi frá 4. október 1866 gaf kennslustjórnarráðið yfirstjórnendum skólans vald til, að setja inspector (umsjónarmann) við skóla þennan, jafnframt skyldi inspector hafa á hendi ritstörf fyrir skólann og reikninga bæði prestaskólans og latínuskólans. Þannig er þetta afliðna skóla-ár bætt úr einni hinni brýnustu nauðsyn skóla þessa, sem lengi hefur verið mjög tilfínanleg, og er þessi bót að þakka hinum núverandi stiptysfirvöldum, og þó einkum stiptamtmaninum, sem með glöggsæi sinni og kennslum þeim, sem hann ber á fyrirkomulag viðlíkra vísindastofnana fljótt sá þennan talsverða misbrest á fyrirkomulagi skólans, og hefur hann því frá því fyrsta, að hann tók hjer við embætti sínu, róið öllum árum að því, að bæta þennan brest, eins og hinn núverandi biskup hefur dyggilega stutt að því með stiptamtmani. Það eru gjörðar hinar sömu kröfur til þessa skóla, sem til viðlíkra stofnana í Danmörku og í öðrum löndum, en hingað til hefur honum verið synjað um ýmsa af þeim hlutum, sem eru nauðsynlegt skilyrði fyrir því, að hann geti leyst störf sín vel af hendi, og sem öðrum skólum er

VI. Skolens Bestyrelse.

1. Ved Skrivelse af 4. Oct. 1866 meddelte Cultusministeriet Skolens Ephorat Bemyndigelse til Ansættelsen af en Inspector ved denne Skole; med denne Post forenedes Afskriver- og Udregningsforretninger, samt Regnskabsføringen ved Pastorseminariet og Latinskolen. Saaledes er i afvigte Skoleaar en af Skolens mest paatrængende og saa længe savnede Fornødenheder bleven tilveiebragt, og skyldes dette heldige Resultat den nuværende Stiftsøvrighed, og da navnlig Stiftamtmanden, hvis skarpe Blik og fortrøelige Bekjendtskab med tilsvarende Undervisningsanstalters Indretning snart opdagede denne væsentlige Mangel ved Skolens Organisation, og som har derfor lige siden sin Embedstiltrædelse arbejdet for dens Afhjælpelse, hvori han da troligen understøttedes af den nuværende Biskop. Man forlanger af denne Skoles Virksomhed de samme Resultater som af tilsvarende Institutioner i Danmark og andre Lande, men har hidtil unddraget den de nødvendige under lignende Forhold indrømmede Betingelser for en

veitt, sem líkt stendur á fyrir¹. Rector hafði löngu áður stungið upp á því, að slík staða væri stofnuð, eins og einnig alþingið og nefnd sú, sem skipuð var í skólamálinu, stungu upp á hinu sama.

Þegar í byrjun skóla-ársins var settur fyrir inspector kandið. theol. H. E. Helgesen, forstöðumaður barnaskólans, sem hjer er í bænum, sem gegndi þessum starfa með dugnaði, samvirkusemi, og svo að allir blutaðeigendur voru ánægðir, en eptir að vorprófið var afstaðið tilkynnti hann yfirstjórnendum skólans þá ákvörðun sína, að láta af fyrnefndum starfa, líklega bæði vegna þess að ekki var auðvelt að fá mann í stað hans í hans fyrri stöðu, og á hinn bóginn sökum þess að ekki er mikill slægur, sem stendur, í launum þeim, sem í boði eru (300 Rdl.). Í staðinn fyrir hinn fráfarða inspector er þann 30. júlí þ. á. aptur settur af yfirstjórnendum skólans Jón stúdent Árnason, og vænta menn einnig góðs af aðgjörðum hans framvegis.

2. Eins og kunnugt er, gaf Englendingurinn Charles Kelsall 15. ágúst 1853 1000 pund sterling latínuskólanum í Reykjavík (for the benefit of the college of Reykjavík in Iceland), svo að fyrir þá peninga yrði reist nýtt bókhöðuhús handa skólanum (wherewith to build a new library for the college of Reykjavík). Þessi peninga upphæð, sem var fólgin í hinum svo nefndu new South sea annuities skuldabryfum, hafði samkvæmt brjefi kennslustjórnarinnar frá 9. Maí 1859 til stiptsyfirvaldanna minnkað við að verja þeim í peninga eptir þáverandi gangverði, svo að ekki var orðið eptir af henni nema £ 838—1—1, enn þótt barún Hambro, sem varði skuldabryfunum í peninga, vildi ekkert hafa fyrir sitt ómak. Eptir það gjörðu hin þáverandi stiptsyfirvöld ýmsar uppástungur til að verja þessari upphæð þannig og að því leyti, sem þau álitu hagnalegast til að koma fram tilganginum, en um þessar uppástungur áttust stiptsyfirvöldin og kennslustjórnin nokkrar brjefaskriptir við um hrið, þangað til kennslustjórnin þann 9. júlí 1861 úrskurðaði loksins, að húsið skyldi ekki um sinn verða reist, með því bókasafn skólans ekki þyrfti í bráð á slíku húsi að halda, en höfuð-

1) Í Sórey og á Herlúfshólmi eru 4 inspectorar; í hinum latínuskólunum í Danmörku er einungis kennt til kl. 3, og er þar úr því engin umsjón með piltun. 1852 varð kostnaður sá, sem leiddi af umsjóninni við Herlúfshólmskóla, 1350 rd. auk eldiviðar og þvotta, og voru þar þá að eins 72 skólasveinar, sjá skólaboðsrit fyrir tjeð ár.

heldig Virksomhed¹. Rector var længe för indgaaet med et Forslag til Postens Oprettelse, og samme var bleven foreslaaet saavel af Althinget som af den i Skolesagen nedsatte Commission.

Som Inspector constituerede Ephoratet strax i Skoleaarets Begyndelse Cand. theol. H. E. Helgesen, Forstander for den her-værende Börneskole, som med Dygtighed, Samvittighedsfuldhed og til alle Vedkommendes Tilfredshed udførte dette Hværv, men som dog efter Examens Afholdelse meddelte Ephoratet sin Beslutning, ved Skoleaarets Ende at fratræde bemeldte Bestilling, formodentlig deels fordi han i sin tidligere Stilling ikke lettelig kunde erstattes og deels paa Grund af de ikke synderlig tiltrækkende Gagebetin-gelser (300 Rdl.). I den saaledes afgaaede Inspectors Sted con-stituerede Ephoratet under 30. Juli d. A. Student Jón Árnason, om hvis fremtidige Virksomhed man ligeledes nærer de bedste Forhaabninger.

2. Som bekjendt testamenterede Englænderen Charles Kel-sall den 15. Aug. 1853 1000 Pund Sterling til Latinskolen i Reykjavik (*for the benefit of the college of Reykjavik in Iceland*), for dermed at opføre en ny Bibliotheks Bygning for Skolen (*wherewith to build a new library for the college of Reykjavik*). Dette Beløb, der bestod i Obligationer, de saakaldte *the new South sea annuities*, var ifølge Cultusministeriets Skrivelse til Stiftsövrigheden af 9. Mai 1859, ved Realisationen efter Cours indsvundet til £ 838—1—1, og hafde dog Baron Hambro, som converterede Obligationerne, renunceret paa den ham tilkommende Godtgjørelse. Fra den Tid gjordes der af den daværende Stifts-övrighed forskjellige Forslag til Beløbets Anvendelse paa en Maade og i det Omfang, som denne ansaa for gavnligst til Öiemedets Opfyldelse, og disse bleve da i længere Tid dröftede ved Forhand-linger mellem Stiftsövrigheden og Cultusministeriet, indtil endelig dette sidste ved Skrivelse 9. Juli 1861 resolverede, at Localets Opførelse indtil videre skulde stilles i Bero, da Skolens Bogsam-ling for Tiden ikke trængte til et saadant, og Capitalen forøges

1) I Soröe og Herlufsholm ere der 4 Inspectorer; de övrige Latinskoler i Danmark ere Formiddagsskoler (dayschools), i hvilke Controllen med Disciplene inkrænker sig til Undervisningstimerne. I 1852 beløb Inspectionsomkostningerne ved Herlufsholms Skole til 1350 Rdl. foruden Brændsel og Vask, med et Antal af 72 Elever, see dette Aars Program.

stóllinn skyldi aukast, með því að leggja við hann hina árlegu vexti. Svona leið nú og beið, þrátt fyrir það þótt alþingi 1863 heiddist þess að málefni þessu væri hraðað, þangað til stiptsýfirvöldin, undir eins og hinn núverandi stiptamtmaður tók við embætti sínu, eins og skýrt er frá í boðsritinu í fyrra á 40. bls., gjörði þegar nauðsynlega gangskör að því, að fyrirtækinu yrði framgengt samkvæmt tilgangi hins veglynda gjafara, og er nú bókhlaðan fullgjörð bæði að innan og utan. Þar eð skólabókasafnið er enn þá ekki orðið svo stórt, að það ekki komist fyrir að minnsta kosti í ár, þar sem það er nú, þar eð það er þar að auki óskillegt að húsið þorni vel, áður en bækurnar eru fluttar þangað, var ályktað að fresta flutningnum til næsta sumars; aptur á móti leyfðu stiptsýfirvöldin með brjefi til Rectors frá 6. ágúst þ. á., að stiptsbókasafnið mætti, meðan stæði á aðgjörð dómkirkjunnar, geymast í hinu nýja bókhöðuhúsi skólans, og hefir það þess vegna um sinn verið flutt þangað.

Í húsi þessu er stór salur ætlaður til geymslu bókasafnsins, og skiptist hann með gangi sundur í tvennt, en á hvorri hlið við ganginn eru fjögur bil (básar) með hyllum frá lopti til gólfs; þar að auki er lestrarstofa og 2 herbergi, ef á þarf að halda, ælluð til íveru, og 1 loftherbergi. Í bókhöðunni er uppfest marmaratafla með þessu letri á:

„Þetta hús gaf Englendingurinn Charles Kelsall skólanum á Íslandi, til að geyma í bókasafn sitt. — Lof þess, er lofsamlega er gjört, stendur steini lengur“.

Auk þess þakklætis, sem gjafarinn á skilið, hlýtur það að vekja athygli vort, að bóknám hinnar fámennu eyjar vorrar hefur vakið svo mikla eptirtekt útlends manns, sem ekki hafði svo mikið sem stigið fæti sínum hjer á land, að hann skyldi minnast skóla vors með svo höfðinglegri og hjer á landi svo óvanalegri gjöf. Það er enginn efi á því, að þetta er að þakka fyrirrennurum vorum, sem með ritum á ýmsum málum, en einkum á latínu, hafa varðveitt orðstír þann, sem Íslendingar hafa erfð frá fornöldinni fyrir vísinda-elsku. Þannig hefir engin lýsing á Íslandi, eptir því sem útlendir menn segja, er vit hafa á, enn komizt til jafns við, því síður tekið fram lýsingu þeirra Eggerts Ólafs-

ved den aarlige Forrentning. Saaledes stod Sagen, naaget Althinget i 1863 havde indgivet et Andragende om Sagens Fremme, indtil Stiftsövrigheden ved den nuværende Stiftamtmands Embeds-tiltrædelse, som anført i forrige Aars Program Pag. 40, strax gjorde de fornødne Skridt til Arbeidets Udførelse i Overeensstemmelse med den ædle Givers Hensigt, og Bibliotheks Bygningen er nu fuldført baade udvendig og indvendig. Da imidlertid Skolebibliotheket endnu ikke er bleven saa stort, at det jo i det minste for i Aar kan rummes i sit nuværende Locale, da det desuden for Bøgernes Conservation er ønskeligt, at Locallet godt udtørres inden Bøgernes Indflyttelse, besluttedes endnu at udsætte denne til næste Sommer, hvorimod Stiftsövrigheden ved Skrivelse til Rector af 6. August d. A. tillod, at i Anledning af Kirkens Reparation Locallet midlertidig måtte benyttes til Stiftsbibliothekets Opbevaring, hvilket fölgelig foreløbig er blevet flyttet ind i den nye Bygning.

Bygningen bestaaer af 1 Bibliothekssal med 4 Afdelinger, som gennemskjæres i Midten af en Corridor; desuden en Læsesal, 2 Værelser eventuelt til Beboelse, og 1 Loftskammer. I Bibliothekssalen er anbragt en Marmortavle med fölgende Inscription:

»HOC ÆDIFICIUM
BIBLIOTHECAE CONSERVANDAE
CHARLES KELSALL
ANGLUS
SCHOLAE ISLANDIAE DONAVIT.

—
LAUS BENEFACTI SAXO
PERENNIOR“.

At vor lidet befolkede Öes Undervisningsvæsen i den Grad har tiltrukket sig en fremmed Mands Opmærksomhed, der ikke engang havde besøgt Landet, at han har betænkt vor Skole med en saa rigelig og hertillands usædvanlig Gave, bör foruden Taknemmelighed mod Giveren ogsaa vække vor Eftertanke. En saadan Opmærksomhed og Interesse skyldes upaatvivlelig vore Forgængere, som ved Skrifter i forskjellige Sprog, navnlig paa Latin, have vidst at bevare Islændernes fra Oldtiden nedarvede Ry for Sands for Videnskabelighed. Saaledes er den over 100 Aar gamle Eggert Olafsens og B. Paulsens Beskrivelse af Island efter kyn-

sonar og Bjarna Pálssonar á Íslandi, sem nú er nálega 100 ára gömul. Þetta ætti að knýja þá, sem nú eru uppi, og þá sem upp eru að vaxa, til þess að verða ekki of miklir ættlerar forfeðra sinna í þeirri einu stefnu, sem landar vorir hafa að tiltölu ekki verið eptirbátar í annara menntaðra þjóða.

3. Yfirstjórnendur skólans skýrðu Rector í brjefi dagsettu 7. ágúst síðastl. frá því, að kennslustjórnin hefði þann 8. júní þ. á. ritað þeim, að hún fyndi ekki ástæðu til, eptir kringumstæðunum, sem fyrir hendi væru, að gjöra neina breytingu á fyrirkomulagi skólans og reglugjörðinni fyrir skólakennslunni, sem fylgt hefir verið síðan 1850, og eptir því skyldi hverfa frá allri þeirri nýbreytni, sem bæði alþingi og nefndin, sem í því skyni hafði verið skipuð, höfðu stungið upp á; einnig var seinna horfið frá þeirri breytingu, sem umsjónarmaður kennslumálanna hafði bent á, að gjöra ensku að skyldulestri í staðinn fyrir þýzku, þegar bæði Rector og kennararnir höfðu ráðið frá henni. Mótbárur Rectors móti þessari breytingu voru: að það væri efasamt, hvort enskunámið ynni við þessa breytingu; þar sem enskan, í staðinn fyrir að hún væri nú stunduð í efsta bekk, eptir að námsgreinum er fækkað við þilta, yrði að hætta með 3. bekk; að þau 2 lifandi mál í 4. bekk væru stunduð, þegar á allt er litið, með áhuga og jafnvel með góðum árangri; það væri dæmi til þess nú á dögum, að þeir, sem væri útskrifaðir úr skólanum, hefðu aflað sjer atvinnu á Bretlandi hinu mikla, og einn af þeim væri orðinn kennari í frakknesku við lærðan skóla í Danmörk, og hefir slíkt víst ekki átt sjer stað áður, þegar jeg undantek höfund skýrslu þessarar; að ef að eins væri boðin kennsla í þýzku, sem bæði er skyld voru máli, og sem maður væri kominn vel á veg með að læra, ef maður skildi dönsku til hlítar, þá væri það allt að því hið sama, sem að nema hana burtu, sem námsgrein, þar sem samgöngur við Þjóðverja væri hjer svo sjaldgæfar, en aptur á móti gild ástæða til að læra hin 2 málin, þar sem þeir, er þau tala, venja hingað iðulega komur sínar.

Enn fremur var þess getið í áminnztu brjefi, að sökum kostnaðar, yrði uppástunga kennaranna, sem Rector var samþykkur, að skipta sundur neðsta bekk, ekki tekin til greina, eins og ekki yrði heldur neitt af því, að gefin væri út latínsk og íslenzk orðabók eptir þeim mælikvarða, sem kennararnir höfðu stungið upp á, en í þess stað á þó, eptir uppástungu umsjónarmanns kennslu-

dige Fremmedes Sigende endnu uovertruffen, eller endog ikke naaet. Lad dette være en Spore for den nuværende og opvoxende Generation, til ikke at vanslægte for meget fra Forfædrene i den eneste Retning, hvori vor Population forholdsmæssig ikke har staaet tilbage for andre civiliserede Nationer.

3. Skolens Ephorat underrettede Rector under 7. August sidstl. om, at Cultusministeriet den 8. Juni 1867 havde tilskrevet Samme, at det for Tiden paa Grund af de foreliggende Omstændigheder ikke fandt Anledning til at foretage nogen Forandring i Skolens Organisation og den siden 1850 indførte Undervisningsplan, og de af Althinget og den i samme Anledning nedsatte Commission foreslaaede Reformer skulde saaledes stilles i Bero; ogsaa en af Undervisningsinspecteuren antydet Forandring, nemlig at remplacere Tydsk som obligatorisk Fag med Engelsk, blev senere, efter at Lærerne og Rector havde fraraadet samme, opgivet. Rectors Indvendinger imod denne vare: at det var tvivlsomt, hvorvidt Studiet af Engelsk vilde vinde ved den foreslaaede Forandring, da den, istedenfor som nu at dyrkes i överste Klasse med det formindskede Fagantal, vilde ophöre med 3. Klasse; at de to levende Sprog i 4. Klasse dyrkedes i det hele med Interesse og endog med Held; man havde Exempler paa, at Skolens Dimissi fra den nuværende Periode havde banet dem Leveveie i Storbritanien, at en af disse endog var bleven ansat som Lærer i Fransk ved en lærd Skole i Danmark, en Ansættelse, der med Undtagelse af Forfatteren af disse Linier sikkert er uden Præcedents; at naar Tydsken, et Sprog der var os saa nær beslægtet og tildels halvlært, naar man tilbörlig forstod Dansk, blev facultativ, vilde den saa godt som blive elimineret af Undervisningens Cyclus, da Samqvemmet med Tydskland her var saa sjældent, medens der til Studiet af de 2 andre Sprog ved de hyppige Fremmedbesög var saa stærk Opfordring.

Endvidere tilmeldtes i samme Skrivelse, at af finantsielle Grunde Lærernes Forslag, som deltes af Rector, om en Deling af nederste Klasse, ikke kunde tages tilfölge, ligesaalidt som Udgivelsen af et Latinsk-Islandsk Lexicon efter den af Lærerne foreslaaede Maalestok, i hvis Sted man dog efter Undervisningsin-

málanna, að gefa út stutta latínska lestrarbók með viðeigandi orðasafni (*clavis*).

Þannig varð þá öll sú rekistefna, sem sprottin var af imyndaðri nauðsyn á breytingu í fyrirkomulagi skólans bæði á prenti, 2 alþingum hvoru eptir annað, og í bænarskrám þeim, sem til þinganna komu, sem og í nefnd þeirri, sem í því skyni var sett, árangurslaus, nema hvað ölmusunum var fjölgað, eins og Rector af sjálfsdáðum fleirum árum áður hafði stungið upp á.

Það gefur að skilja, hversu mjög þessi langvarandi málarekstur hafi raskað þeirri ró, sem er svo nauðsynleg fyrir starfsemi skólans, einkum þar sem þessu urðu ósjaldan samfara helzt á prenti dylgjur, sem miðuðu starfsemi skólans til hnjóðs, það var gjört lítið úr reglugjörðinni, og jafnvel málfraði Maðvígs komst ekki hjá aðkasti, að þetta allt saman gæti ekki annað en rýrt álit skólans og það traust, sem hann þarf með, það má liggja í augum uppi. Komast hefði mátt hjá öllum þessum óhægindum, ef fyrnefnd uppástunga Rectors hefði átt sama láni að fagna, sem breytingauppástungur þær, sem hann í byrjuninni, er hann tók hjer við embættinu, hafði farið fram á, t. d. að farið var að kenna leikfimi, að aukið var við upphæð þá, sem ætluð var til bókakaupa, viðbót við ölmusurnar, svo þær urðu 100 rd. upp úr 80 rd., að »Fortepiano» (söngborð) var útvegað fyrir söngkennsluna o. s. frv. Meðan Rector hefir gegnt þessu embætti sínu, hefir sumum uppástungum hans verið neitað, en þó hefur orðið að taka sumar þeirra upp aptur, t. d. að semja kennslubækur (latínska málfraði) á íslenzku. Þó er enn eptir ein uppástunga Rectors, sem ekki er uppfyllt, þó langt sje síðan hún var gjörð, sú sumsje, að skólahald (Oeconomi) sje tekið upp aptur. Tíminn mun leiða það í ljós, hvort það verður ekki nauðsynlegt að taka þá tilhögun einnig upp aptur. Skólahald er að minnsta kosti nauðsynlegt skilyrði fyrir tilhlýðilegu eptirliti með piltum á leyfisdögum, og fyrir endurlífsgun hins ágæta samheldisanda, sem var áður svo lifandi hjá piltum á Bessastöðum¹.

1) Hinn núverandi biskup vor skýrir í *Historia ecclesiastica* sinni, 363. bls. frá afleiðingunum af því, að ekkert skólahald var haft hin fyrri 20 árin, sem skólinn var hjer í Reykjavík (þó það væri skipað í þáverandi reglugjörð skólans frá 1. maí 1785) með þessum orðatiltækjum: „1, að lærisveinaruir, með því þeir neyddust optlega til að fara úr skólanum í snjógangi og rigningu, urðu gagnþrepa og stofnuðu með því heilsu sinni í hættu, 2, að þeir gátu ekki matazt á ákveðnum tíma dagsins, 3, að þeir komust í tæri við menn af misjöfnu tægi.

specteurens Forslag vil understøtte Udgivelsen af en kort latinsk Læsebog med tilhørende *clavis*.

Altsaa blev al den Ophævelse, som en formentlig Nødvendighed af en Skolereform foranledigede baade i Pressen, 2 successive Althing og de samme tilstillede Petitioner, samt den derved foranledigede Commission uden anden Følge, end at den Forøgelse af Stipendier, som Rector *proprio motu* flere Aar tidligere havde bragt i Forslag, blev gennemført.

Hvor forstyrrende disse langvarige Forhandlinger indvirkede paa den for Skolens Virksomhed saa fornødne Ro, især da dermed ikke sjælden navnlig i Pressen forbandtes Insinuationer mod dens Virksomhed, selve Undervisningsplanen, ikke engang Madvigs Grammatik blev skaanet; at alt dette ikke kunde andet end svække Skolens Anseelse og rokke den fornødne Tillid, det er noget enhver kan forestille sig. Alle disse tildeels personlige Ubehageligheder kunde være undgaaede, hvis Rectors ovennævnte Forslag havde havt samme Held som Tilfældet var med de af ham i Begyndelsen af hans Embedstid foreslaaede Reformer, for Expl. Gymnastikens Indførelse, Forøgelse af Beløbet til Bøgers Indkjøb, Forhøielse af Stipendierne fra 80 til 100 Rdl., et Fortepianos Anskaffelse til Sangundervisningen &c &c. I Løbet af hans Embedstid ere Forslag af Rector blevne afslaaede, hvor af man dog senere har maattet gjenoptage nogle, f. Expl. Udarbeidelsen af Lærebøger (Latinsk Grammatik) paa Islandsk. Endnu staaer tilbage uopfyldt et af ham ligeledes lang Tid tilbage gjort Forslag, nemlig Oeconomiens Gjenindførelse. Tiden vil vise, om det ikke vil blive nødvendigt ogsaa at gjenoptage det. Oeconomiens Gjenindførelse er i det mindste en *condicio sine qua non* for den tilbørlige Control med Disciplene paa Fridage og for en Gjenoplivelse af den forhen blandt Disciplene paa Bessastad herskende esprit de corps¹.

1) Landets nuværende Biskop angiver i hans *Historia ecclesiastica* Pag. 363 Følgerne af den Omstændighed, af der ved Skolen under dens forrige 20 aarige Ophold her i Reykjavik Oeconomi ikke var bleven indført, (skjønt paabuden i Skolens daværende Reglement af 1. Mai 1785) i følgende Udtryk; 1, „ut discipuli, quum e schola sapius exire cogereutur, nive ac pluvia frequenter perma-descentes valetudinem in discrimen committerent, 2, ut Justo statoque tempore cibum capere nequirent, 3, ut cum faece populi commercium haberent“.

Ekki heldur mundi Rector svo auðveldlega hafa sleppt uppástungu þeirri, sem hann gjörði í tilefni af skólamálinu um það, að gjöra það einfaldara eða óbrotnara, sem lesa skyldi, og koma því á, að piltar bættu smásaman við nýjum námsgreinum, en tæki ekki margar nýjar fyrir sig í einu á fyrstu 4 árum skólaverunnar, en að 2 síðustu árunum væri varið til upplesturs og frekari þroska í því, sem lært hefði verið¹ (sjá boðsritið 1864—65), ef hann nú eptir 31 árs þjónustu, sem kennari, að nokkru leyti eptir loforði, sem honum var gefið, þá er hann tók við þessu embætti, sem þá þótti alls ekki fýsilegt, en er nú þegar farinn að eldast, hefði ekki von um bráðlega lausn frá þessu erviða embætti hans. Hann mundi og þegar hafa sótt um lausn, ef þau stiptysfirvöld eða yfirmumsjónarmenn skólans, sem nú eru, hefðu ekki með lifandi tilfinningu fyrir þörfum skólans, framkvæmdarsömum dugnaði (hæfileikleikum) og grundaðri þekkingu á kennslumálum, sem og velvild við Rector sjálfan lagzt á eitt með honum, að koma fram ýmsum þeim endurbótum, sem hann hafði þegar lengi viljað koma á.

4. 13. dag aprílmán. þ. á. skýrðu yfirstjórnendur skólans Rector frá, að kennslustjórnarráðið hefði í bræfi frá 3. janúar þ. á. tilkynnt þeim, að bónarbrjef frá Rector um að veitt væri þóknun þeim prófsfulltrúum við skólann, sem samkvæmt 14. gr. í reglugjörðinni um kennsluna eiga að dæma um ástand skólans og framfarir þeirra, sem útskrifast, gæti ekki fengið áheyrzlu, heldur skyldi allt sitja við úrskurð hins sama stjórnarráðs frá 13. desember 1864, samkvæmt hverju þóknun sú, sem yfirstjórnendur skólans höfðu veitt prófdómendunum í nokkur ár, var frá þeim tekin. Vera má, að það þyki undarlegt, að slík bæn um eptirlit með eigin gjörðum skyldi koma frá Rector; menn skyldu ætla, að stjórnarráð kennslumálanna álitu það áriðandi, að fá sem áreiðanlegasta skýrslu um, að auðið er, hversu heppilega hinum talsverða kostnaði til eflingar hinnar æðri menntunar í landinu sje varið samkvæmt tilganginum. Nú er það svo, að stjórnin hefir falið þessum 2 prófsfulltrúum á hendur allt eptirlit í þessu tilliti, og ef þessir menn eiga að gjöra sjer far um að hafa samvizkusamt og alvarlegt eptirlit á þessu, komast þeir ekki hjá því að verja til þess talsverðum tíma, með því lífsstaða þessara manna ekki stendur að öðru

1) Ef þessi uppástunga hefði komizt á, gætu hin 2 lifandi málin bæði byrjað fyrri í skólanum og orðið skuldbindandi fyrir pilti.

Ei heller vilde det af Rector i Anledning af Skolesagen gjorte Forslag om en Simplification af Læseplanen og Indførelsen af en successiv isteden for en simultan Undervisning i Skolegangens 4 første Aar, medens de 2 sidste Aar anvendtes til Repetition og videre Uddannelse (see Program 1864—65), være saa let opgivet af Rector¹, med mindre han nu efter 31 Aars Tjeneste i Skolefaget tildeels efter et ham ved dette dengang ingenlunde tiltrækkende Embeds Tiltrædelse givet Tilsagn, i en fremrykket Alder havde Udsigt til en snarlig Dimission fra denne byrdefulde Bestilling. Et Andragende her om vilde allerede være indgaaet, hvis ikke den nuværende Stiftsövrighed eller Ephorat med levende Interesse for Skolens Tary, praktisk Dygtighed og grundig Indsigt i Undervisningsvæsenet samt personlig Velvillie mod Rector allerede havde samvirket med ham, til at gennemføre nogle af ham alt længe önskede Reforme.

4. Under 13. April d. A. meddelte Skolens Ephorat Rector, at Cultusministeriet ved Skrivelse af 3. Januar d. A. havde tilmeldt samme, at et Andragende fra Skolens Rector om Tilstaaelsen af et Honorar til Examenscommissairerne ved denne Skole, der ifölge Undervisningsplanens § 14 skulle controllere Skolens Tilstand og Dimittendernes Fremskridt, ikke kunde tages tilfölge, men Sagen skulde have sit Forblivende ved samme Ministeriums Resolution af 13. December 1864, hvorved det disse i nogle Aar af Ephoratet tilstaaede Honorar blev inddraget. Det turde synes paafaldende, at et saadant Andragende om Control med egen Virksomhed skulde udgaae fra Rector; man maatte formode, at Ministeriet ansaa det for vigtigt at erholde en muligst paalidelig Underretning om, hvorledes de betydelige Opoffrelser paa den lærde Undervisnings Fremme anvendtes med Held til Öiemedets Opnaaelse. Nu er hele Controllen hermed ovenfra lagt i disse to Commissairs Hænder, og skal den udføres med den fornödne Alvor og Samvittighedsfuldhed, kan det ikke undgaaes, at dette Hverv koster disse Mænd, hvis Livsvirksomhed iövrigt ikke staaer i den

1) Var dette Forslag nemlig blevet gennemfört, kunde de 2 levende Sprog baade begynde paa et tidligere Stadium og blive obligatoriske.

leyti í neinu sambandi við kennslumál. Þeir verða, auk þess að leggja dóm á hinar skriflegu ritgjörðir þeirra, sem útskrifast, að kynna sjer það, sem lesið er í skóla yfir höfuð að tala, gríska rithöfunda og latínska, sem lesnir eru, hljóta þeir að yfirfara. Í öðrum löndum er þeim einum falið slíkt starf á hendur, sem eingöngu fást við kennslu, t. d. í Danmörku auk umsjónarmanns skólanna (inspecteur des études) háskólakennurunum, og kostar slíkt víst ekki allítið fje, en hjer má ekki eyða neinu fje í þessu skyni. Allir eru víst á einu máli um það, hversu öflugt aðhald «examen artium» var fyrir unga námsmenn á Íslandi; það var eins konar hæstarjettar-dómur yfir námi þeirra og vörn við sleggjudómum um starfsemi skólans. Þess vegna þótti Rector svo vænt um, að þetta áreiðanlega eptirlit með starfsemi skólans kæmist aptur á, sem gefið var í skyn í brjefi stjórnarráðsins, dagsettu 15. júnímán. 1865, með því þar var gjört ráð fyrir, að examen artium yrði tekið upp aptur (sjá boðsritið 1864—65, 38. bls.); Rector hefir samt ekki fengið síðan neina vísbending um, hvað orðið hafí úr þessari ráðagerð.

Þannig er enn eins og áður ekkert eptirlit með starfsemi skólans, nema að svo miklu leyti sem embættismenn, sem eru önnum kafnir í öðrum ósamkynja störfum, geta haft tóm til þessa starfs, sem í sjálfu sjer bæði kostar talsverða fyrirhöfn og líka dregur eptir sjer býsna ábyrgð. Þetta eptirlit með burtfararprófinu er sumsje allt annað en að vera prófdómari í tíma í ársprófinu yfir þeim piltum, sem eptir verða í skólanum, því til slíks hefir aldrei skort skólagengna menn úr bænum, sem láta sjer svo annt um skólann.

5. Með brjefi dagsettu 7. dag febrúarmán. þ. á. tilkynntu yfirstjórnendur skólans Rector, að þeir einir af piltum, sem hefðu húsnæði í skólanum (heimasveinar), gætu átt von á að fá ókeypís læknislyf eptirleiðis, og Rector skyldi fylgja þeirri reglu framvegis, þegar hann ritaði vottorð sitt á slíka reikninga, án tillits til ölmusu-pilta, sem kynnu að vera bæjarsveinar.

6. Með brjefi, dagsettu 21. marzmánaðar þ. á., var Rector sent handritið af latínsku málfraeðinni til yfirlesturs og álíta, sem latínukennararnir við skólann höfðu samið samkvæmt brjefi kennslustjórnarráðsins dagsettu 25. maí 1866. Í svari sínu ljét Rector það álit sitt í ljósi, að hann yrði að álíta, að þessi ritsmið hefði tekizt vel, að hinum óreglulegu sögnum var skipað í stafrófsröð

fjærneste Forbindelse med Undervisningsvæsenet, en betydelig Tidsopoffrelse. De maae foruden Bedømmelsen af Dimittendernes skriftlige Arbejder, gjøre dem bekjendte med Skolecursus i det Hele, de opgivne latinske og græske Texter maa gennemlæses. Dette Hverv betroes i andre Lande til Mænd af Faget, for Expl. i Danmark foruden Inspector scholarum (inspecteur des études) til Universitetets Professorer og sikkerlig med ikke ubetydelige pecuniaire Opoffrelser, og her tør selv en ringe Sum ikke anvendes til dette Öiemed. Alle indrømme sikkert, hvor kraftig en Spore Examen artium var i sin Tid for den studerende Ungdom i Island, det var en Dom i sidste Instants over deres Kundskaber og et Værn mod ubeföiede Kritikker over Skolens Virksomhed. Derfor sluttede Rector sig med Interesse til den Fornyelse af denne solide Control med Skolens Virksomhed, som stilledes i Udsigt ved Ministeriets Skrivelse af 15. Juni 1865 ved en projecteret Gjenindförelse af Examen artium, (sec Program 1864—65, Pag. 38); men heller ikke om denne Plans Udförelse har Rector siden den Tid modtaget nogen Meddelelse.

Saaledes er der endnu ligesom tidligere ingen Control med Skolens Virksomhed uden forsaauidt Embedsmænd, belæssede med andre og heterogene Forretninger kunne finde Tid til dette ingelunde lette og i Virkeligheden ansvarsfulde Arbeide. Denne Forretning ved Dimissionsarbeidet maa nemlig ikke forvexles med Timecensorer ved Examen for Remanentes, hvoraf den iblandt Byens studerede Befolkning herskende Interesse for Skolen aldrig har ladet det skorte paa det fornödne Antal.

5. Ved Skrivelse af 7. Februar d. A. meddelte Skolens Ephorat Rector, at Udlevering af Medicamenter for Skolens Regning fremtidig skulde indskrænkes til saadanne Disciple, der logerede i Skolebygningen (Elever), samt at Rector i hans fremtidige Attestation af de omhandlede Regninger havde at föolge hin Regel uden Hensyn til Stipendiater, der muligvis boede i Byen.

6. Ved Skrivelse af 21. Marts d. A. tilstilledes Rector Manuscriptet af den af Skolens Latinlærere iföolge Ministeriets Skrivelse af 25. Mai 1866 udarbeidede Latinske Formlære til Gjennemsyn og Bedömmelse. I sin Svarskrivelse erklærede Rector i det Hele at maatte ansee Arbeidet for vellykket, Opstillingen af de uregelmæssige Verber i alphabetisk Orden ansaa han baade for original

áleit hann bæði heppilega tillandið og haganlegt fyrir kennsluna; hið einasta, sem Rector og höfundunum bar á milli, var það, að hann fjellst ekki á í svári sínu, að skipt hafði verið um hin fornu málfræðislegu orðatiltæki að nokkru leyti eptir dæmi danskra skólakennara og settir í staðinn íslenzkir nýgjörvingar, og þetta þótti honum líkast því, sem hann mætti gömlum kunningjum í dularbúningi; hann áleit, að það hefði verið nóg, að þýða einu sinni að eins þessi orðatiltæki, en halda ekki hinum nýju nöfnum alla bókina út; en að við hafa nýgjörvingana jafnt og þjett, álitur hann að sje fremur til trafala en gagns¹.

Eins og það var viðkvæðið hjá Cato censorius við hvert tækifæri, að koma með þetta alkunna orðtak sitt: «ceterum censeo Carthaginiem esse delendam», þannig ætla jeg við og við í framhaldi af skólaboðsritinu 1862—63 að nota það tækifæri (jeg vildi þó óska, að afleiðingarnar yrði farsælli en hjá Cato), sem mjer býðst, þegar minnzt er á fyrirkomulag skólans, til að koma með kafla úr ritum eða ræðum framúrskarandi manna hjá þeim þjóðum, sem bezt eru menntaðar á vorum dögum, til þess að styrkja landa mína í þeirri trú, að þeir eigi ekki að yfirgefa þá braut, sem fyrirrennarar vorir hafa farið í því að afla sjer æðri menntunar (les grandes traditions), en í staðinn fyrir að taka aðra nýja stefnu², þótt hún hafi verið viðtekin í þeim löndum, sem oss standa næst, halda fast á þeirri trú, sem vjer höfum fengið frá fyrirrennurum vorum um það, hversu *klassísk* vísindi sjeu ágæt og gagnleg fyrir hina æðri menntun. Ekki einungis menntun hinna lærðu Íslendinga, sem verið hafa margir í samanburði við fólksfjöldann eptir síðabótina, heldur einnig sú menntun, sem embættismenn þeir, sem nú eru uppi, hafa fengið, hefur því nær eingöngu verið grundvölluð á latínuþekkingu.

Þess vegna set jeg hjer nokkrar smágreinar úr tveimur ræðum, er haldnar hafa verið í París, önnur í fyrra sumar, en önnur í sumar; en það er síður á Frakklandi, að þá er ungir bóknámsmenu útskrifast til háskólans í París, þá eru þeim ungmennum, er þykja skara fram úr í einhverri námsgrein, veittar premíur eða

1) Málfræði sú, sem hjer getur, er enn óprentuð, og kemur það til af því, að prentsmiðjan hjerna hefur, enn sem komið er, ekki getað fengið, þrátt fyrir ítrekaðar pantanir, letur það til bókarinnar, sem á þarf að halda.

2) Hjer um bil það, sem keisari Napóleon gamli í brjef sínu til ydrtjórnara kunnslmála Fontanes kallar: „nýmælanna skammlífú uppþot“.

og praktisk; det eneste Differencepunct var de ældgamle grammatiske Terminers tildeels efter danske Skolemænds Exempel Ombyttten med islandske Neologismer; disse forekom ham som gamle Bekjendtere i Forklødning; han meente man burde have indskrænket sig til engang for alle at oversætte disse Termini uden heelt igjennem at afbenytte de nye Benævnelser; denne stadige Afbenyttelse meente han var i praktisk Henseende snarere til Hinder end Gavn¹.

Ligesom *Cato censorius* i sin Tid (jeg vil dog ønske med heldigere Følger) ved hver Leilighed anbragte sit bekjendte: «*ceterum censeo Carthaginem esse delendam*», saaledes agter jeg fra Tid til anden i Continuation af mit Program fra 1862—63, at benytte den Anledning, som en Omtale af Skolens Organisation frembyder, til ved Citater af udmærkede Mænd iblandt de i vore Dage mest civiliserede Nationer, at styrke mine Landsmænd i den Tro, at de ikke bør forlade de af vore Forgængere brudte Baner i det høiere Undervisningsvæsen (*les grandes traditions*), men istedenfor at slaae ind paa nye Retninger², om end vedtagne i nærstaaende Lande, troligen bevare den af vore Forgængere modtagne Tradition om classiske Studiers Vigtighed og Gavnlighed for den høiere Dannelse. Ikke blot de i Forhold til Landets Folkemængde siden Reformationen talrige islandske Lærdes Dannelse, men ogsaa den Dannelse, som den nuværende Generation af Embedsmænd har modtaget, har næsten udelukkende været baseret paa Studiet af det latinske Sprog.

Derfor vil jeg tillade mig her at anføre nogle korte Stykker af to Taler, som ere blevne holdte i Paris, den ene ifjor, den anden i Aar; men nu er det Skik i Frankrig, naar *Dimissi* fra Skolerne have taget *Examen Artium* og udmærket sig i et eller andet af Hovedfagene, för tre, nu fem (ere blevne indkaldte), saa erholde de Præmier (*prix*). Denne Act gaaer for sig i Under-

1) At den omhandlede Grammatik endnu ikke er bleven trykt, beroer paa, at det herværende Bogtrykkeri endnu ikke, uagtet gjentagne Requisitioner, har kunnet erholde de fornødne Skriftegn (Typer).

2) De af Keiser Napoleon den første i hans Brev til Undervisningsdirecteuren Fontanes saakaldte *les petites fièvres de la mode*.

heiðurslaun; er þessi hátiðlega athöfn von að fara fram undir forystu ráðherra kennslumála, og eru þá ræður haldnar á latínu og frönsku, og heldur ráðherra kennslumála venjulega þá hina síðari. Í fyrra bönnuðu forföll ráðherra kennslumála að vera við, þá er deila skyldi út verðlaunum þessum, og var þá viðstaddur fyrir hans hönd ráðherra utanríkismála, hinn nafnkenndi og ágæti *Drouyn de Lhuys*. Herra *Drouyn de Lhuys* hjelt þá ræðu, er tilheyrendum fannst mikið til, en þeir voru mestu stjórnfræðingar og vísindamenn Frakklands:

«Sú¹ öld, er þjer eruð fæddir á, ungu menn, mun varla vinna til þess í sögu mannheimsins, að henni verði brugðið um það, að hún hafi verið óbreytileg, en þó að hún hafi breytt mörgu, hefir hún þó staðið stöðug og óhöggud í þeirri ætlan, að svo sje enn á vorum dögum, sem á dögum *Rollins*², að hið bezta nám, til að koma upp ágætum æskulýð, sje að stunda hin gömlu tungumál, og að vera iðulega samvista við hina miklu rithöfunda fornaldarinnar. Kirkjan hefir staðið stöðug í þessari ætlan, eins og háskólarnir; *Oxford* er í þessu samdóma *Sorbonne* hjá oss, og frá norðurenda Þýskalands til suðurenda þess sje eg eigi spretta upp neinn ágreining um þetta efni».

»Játum þá, að í hinum fornu ritum er hulinn kraptur, er hættir eigi að hafa áhrif á hinar nýju þjóðirnar. Þetta kemur eigi að eins til af því, að fornmennt, er, eins og þjer, voru prýddir alls konar ynnileik æskunnar, hafa lýst svo einfaldlega og láttlauslega öllum ríkum geðshræringum og alls kyns tilfinningum; — þetta kemur eigi heldur að eins til af því, að fornmennt hafa skapað þær hinar fögru málmyndir, er svo eru rjett settar og svo fagrar, að þær minna á jafnlegt samkvæmi í mustera gjörð þeirra, og hinn hreina smiðlega hagleik á goðalíkneskjum þeirra; — þetta kemur enn eigi heldur að eins til af því, segi jeg, að þeir í uppfæðslu ungmenna bæta við guðdómlegar kenningar hins guðspjalllega gleðiboðskapar þeim hinum háleitu hugsunum mannlegrar siðgæði, og þeim hinum mikilfenglegu dæmum þjóðmannlegrar manndáðar, er forfeður vorir dáðust svo mjög að í frásögnum Plútarks, og liktu svo eptir, sem rjettfróðum mönnum með rjettu hjartalagi byrjar að likja eptir öllu því, er gott er og mikið og fagurt; þetta kemur eigi til af þessu að

1) Útlagt af adjunkt G. Magnússyni.

2) Sá lærðasti og nafnkeundasti Rector á Frakklandi á dögum Lúðvíks 14., einn af stofuorum hinuar klassisku menntunar á Frakklandi.

visningsministerens Nærværelse, og Taler blive holdte paa Latin og Fransk, den sidste sædvanlig af Undervisningsministeren. Ifjor forhindredes denne fra personlig at være tilstede ved Uddelingen af disse Præmier, hvorfor Udenrigsministeren, den berømte *Drouyn de Lhuys* den Gang overtog hans Functioner. Denne Minister holdt da en Tale, som gjorde megen Lykke hos Tilhörerne, Frankrigs politiske og literære Notabiliteter, og læses der, iblandt Andet, Følgende :

Le siècle où vous êtes nés, jeunes gens, ne méritera pas dans l'histoire le reproche d'immobilité; mais s'il a changé bien des choses, du moins il est demeuré ferme en ce point que, de nos jours comme au temps de Rollin, la meilleure discipline pour élever une jeunesse d'élite, c'est l'étude des langues anciennes et la fréquentation des grands écrivains de l'antiquité. L'Eglise a gardé cette tradition comme les universités; Oxford, en cela, s'accorde avec notre Sorbonne; et, du nord au midi de l'Allemagne, je ne vois naître sur cette question aucun conflit.

Avouons-le donc, il y a dans les lettres antiques une vertu secrète qui ne cesse d'agir sur les nations modernes. Ce n'est pas seulement parce que les anciens, ornés comme vous de toutes les grâces de la jeunesse, ont, les premiers, exprimé naïvement toutes les passions, tous les sentiments; parce qu'ils ont créé ces belles formes de style dont la justesse et l'élégance rappellent les proportions harmonieuses de leurs temples et la pureté de lignes des statues de leurs dieux; ce n'est même pas parce qu'ils ajoutent, dans l'éducation, aux divins enseignements de l'Évangile, ces hautes pensées de morale humaine et ces grands exemples de vertu civique que nos aïeux admiraient dans Plutarque, et qu'ils imitaient en gens de cœur et en érudits. Mais si l s'agit aujourd'hui de former des hommes pratiques, des savants

eins, segi eg, en, ef nú þykir mikið undir því komið á þessum dögum, að fá framkvæmdarsama menn í störfum þessarar veraldar, að fá gagnlega fræðimenn, að fá nýta menn í stjórnsamlegum sýslunum, þá er hinn fyrsti og hinn bezti undirbúningur enn þann dag í dag sá, að kenndar sjeu þær hinar ágætu höfuðtungur fornaldarinnar, og að menn sjeu samvistum við fornmennt.

«Hafa þessir fornmennt eigi ráðið öll vísindi í þjónustu lífsins? hafa þeir eigi sett staðsamlegt skipulag á fjelagslíf manna, og eigi að eins lagt grundvöll almennra þjóðrjettinda, heldur og sjerstaklegra borgararjettinda? hafa þeir eigi, í óviðjafnanlegum tungumálum þeirra, safnað frækornum hinna almennu sanninda, er vjer erum að reyna að færa oss í nyt með óþreytilegum áhuga og óþreytilegu kappi. Vísindi vor geta eigi, ef lita skal á ýms nöfn og heiti, fremur verið án hinna ágætu fornu orðasafna, en þau geta verið án steypidíglu við rannsóknir sínar».

«Síðar segir svo í ræðu herra *Drouyn de Lhuys*: «Skynsamlegur dómur um það, hvað gott er og rjett og fagurt, og næm og eðlileg tilfinning fyrir því, svo og andi rannsóknar og tilfinning fyrir rjettri og haganlegri aðferð í hverju því, er gjört er, og greining sannra hugmynda og rangra, en þetta eru þeir eiginleikar, er einkenna oss, sem erum rjettkallaðir Frakkar, og koma fram hjá oss eigi að eins í skáldskap, heimspeki, lögræði, málfræði, heldnr og í náttúruvísindunum og jafnvel í fullkomnun verklegs iðnaðar, — allt þetta, er jeg hef nú talið, kemur meir eða minna beinar leiðir af áhrifum þeim, er fornmennt hafa jafnvel á anda og athafnir þeirra manna, er alls eigi renna grnn í, hvað þeir eiga fornöldinni og fornmenntum að þakka».

Síðari ræðuna hjelt ráðherra kennslumála, herra *Duruy* sjálfur; hafði hann þá nokkru áður verið á mannfundi, þar er saman höfðu safnast ýmsir fræðimenn úr ýmsum hlutum veraldar, til að vera við hina miklu sýningu. Segir herra *Duruy* svo öndverðlega í ræðu sinni:

«Herrar, jeg hef fyrir skömmu verið á samkomu lærðra manna, er komið hafa hingað frá öllum byggðarhálfum veraldar, til að eiga hlutdeild í hátíðarhaldi hinnar nýju heimsmenningar. Þar voru menn, er um lengri eða skemmri tíma hafa verið ágætir; þar voru miklir frumefna-fræðingar, þar voru ágætir eðlisfræðingar. Þetta voru eins og höfðingjar og höfuðmenn hins styrkva stórmennis vísindanna, er hefur, einkum nú um eina öld, átt stöð-

utiles, des citoyens habiles aux affaires, la première préparation et la plus efficace, c'est encore l'enseignement classique et le commerce des anciens.

N'ont-ils pas mis tous les arts au service de la vie? N'ont-ils pas défini tous les rapports sociaux et fixé les principes du droit civil comme ceux du droit des gens? N'ont-ils pas recueilli, dans leurs langues incomparables, les semences de ces vérités générales dont nous poursuivons les applications avec une infatigable ardeur? Nos sciences ne peuvent pas plus se passer, pour leurs nomenclatures, de ces précieux vocabulaires, que de creusets pour leurs expériences.

Længere hen i Hr. Drouyn de Lhuys Tale staaer: La saine critique, le goût, l'esprit de recherche et de méthode, le discernement des idées vraies et des idées fausses, ces qualités éminemment françaises que nous ne portons pas seulement dans la littérature, dans la philosophie, dans la jurisprudence, dans l'érudition, mais encore dans les sciences et jusque dans les perfectionnements de l'industrie, procèdent, par une dérivation plus ou moins immédiate, de l'influence des anciens chez les esprits même qui ne soupçonnent pas tout ce qu'ils leur doivent.

Den sidste Tale blev holdt af selve Undervisningsministeren Her *Duruy*; havde han da kort i Forveien været tilstede ved en Forsamling af Lærde fra de forskjellige Lande i Verden, som vare mødte i Paris i Anledning af Verdensudstillingen. Han siger Følgende i Beyndelsen af sin Tale:

Messieurs,

J'assistais naguère à une réunion de savants venus de toutes les régions du monde pour prendre part à la fête de la civilisation moderne. Il y avait là des hommes déjà illustres, de grands chimistes, d'éminents physiciens. C'étaient comme les chefs de cette vaillante aristocratie de la science, qui, depuis un siècle surtout, livre aux puissances mystérieuses de la nature cette ba-

uga styrjöld við leyndarlega krapta alskepisins og aldregi vopnakyrrð á orðið, en efni líkamlegra hluta hefur beðið ósigur fyrir afti andans, veitt mannum margan vegsamlegan sigur, og lagt ný vopn og nýjan styrk í hendur hans».

»Menn töluðust við um hinar nýju sigurvegningar og hinn nýja herfeng, menn töluðu um þær sigurvegningar og þann herfeng, er menn vonuðust enn eptir, og um ráð til að undirbúa þessar nýju sigurvegningar, og allir könnuðust við, að til þess að koma upp vísindalegum anda í einhverju landi, og til þess að geta verið viss um, að þessi vísindalegi andi beri góðan og gnóglegan ávöxt, þá þurfi og eigi að veita *hinum fornu menningarfræðum* einkar stóran reit í uppfæðslu þjóðanna».

»Er þeir hinir vísfróðu menn mæltu svo, tóku þeir að eins upp orð *Fouriers*¹, þar er hann segir: »Viljið þjer fá nýtan mælifræðismann? byrjið þá á rækilegum lestri og rækilegu námi hinna fornu mála»; eða þeir tóku að eins upp orð Napóleons, þar er hann mælti enn betri orðum: »Mælingarfræðin er ein af verknáðargreinum andans, en hin klassíska bókfræði er andinn sjálfur».

Síðar segir í ræðu herra *Duruy*s: »Unglingurinn kemur til vor, segir La Bruyère², með minni, er öldungis er nýtt, greitt og trútt, og andi hans og hjarta eru enn laus við ríkar ástriður, áhyggjur og tillanganir. En hvað á þá að gjöra við þennan ungling? hann hefur lítinn orðaforða og fáar hugmyndir í þjónustu sinni. Hann á þá að byrja á því, að kynna sjer orð og hugmyndir annara manna, en er unglingurinn gjörir þetta, eigum vjer að leita ráðs, til að vekja hjá honum annan hæfilegleik, en það er skilningurinn, og vjer eigum að leiða hann áfram hægt og gætilega, og leggja ekki meira á hann, en hann fær undir risið. Af þessu kemur það, að vjer kennum unglingnum þá tungu, er móðir er þeirrar tungu, er hann á, og er svo löguð, að unglingurinn er nógu nálægt henni til þess, að torveldi hennar stigi eigi yfir krapta hans, og nógu langt frá henni til þess, að nokkur áreynsla sje honum nauðsynleg. Til þessa er hin latneska tunga ágætlega vel fallin, því að það er Róm, er vjer eigum að þakka tungu vora, lög vor, nokkurn hlut hugmynda vorra, og nokkurn hlut stofnsetninga vorra; en svo er og, ef menn vilja læra vel frakkneska tungu, vita rjetta merking orðanna, greina hinar smánæmu

1) Auk annars ráðherra kennslumála hjá Napóleon mikla.

2) Lærður mærkismaður á dögum Lúðvíks fjórtánda.

taille sans trêve où la matière, vaincue par l'esprit, a laissé aux mains de l'homme, comme autant de trophées, des armes et des forces nouvelles.

On s'entretenait des conquêtes récentes, de celles qu'on espérait encore, des moyens de les préparer; et tous reconnaissaient que pour développer en un pays l'esprit scientifique et en assurer la fécondité, il fallait faire dans l'éducation nationale une très large part aux *humanités*.

En parlant ainsi, ces savants hommes ne faisaient que répéter le mot de Fourier: «Voulez-vous former un habile mathématicien? commencez par de fortes études littéraires;» ou celui de Napoléon, qui, mieux encore, disait: «Les mathématiques sont une des applications de l'esprit; mais les lettres sont de l'esprit même».

L'angre hen staaer i samme Tale: «L'enfant, dit La Bruyère nous apporte sa mémoire » toute neuve, prompte et fidèle, alors que » l'esprit et le cœur sont encore vides de passions, de soins et de » désirs«. Quel usage en faire? Il a peu de mots, peu d'idées à son service; qu'il commence donc par l'étude des mots et des idées d'autrui; mais, dans cette étude, trouvons le moyen d'éveiller en lui une autre faculté, l'intelligence, et de l'exercer doucement sans l'accabler.

«Voilà pourquoi nous lui enseignons une langue mère de la sienne, dont il est assez près pour que la difficulté ne dépasse point ses forces, assez loin pour qu'un effort lui soit nécessaire. Le latin remplit admirablement ces conditions; car c'est à Rome que nous devons notre langue, nos lois, une partie de nos idées et de nos institutions. Aussi, pour bien apprendre le français, pour savoir le vrai sens des mots et les nuances les plus délicates de l'expression, pour dégager la grammaire naturelle que l'enfant porte en son esprit, et que, sans y songer, sa mère lui a

sveigingar í orðalagi manna, greiða í sundur hina eðlilegu málfræði, er barnið ber í brjósti sínu, og móðir barnsins hefur kennt því, jafnframt og hún veitti því blíðlátleg atlot, og þó ekkert sjálf af vitað, — ef svo er og, segi eg, að vjer viljum geta gjört allt þetta, þá er ekkert, herrar, það er hjálpi oss svo vel, sem hinn latínski stýll«¹.

»Kennslupiltar vorir vaxa upp; þeir eru færðir í samkvæmi hinna æðri anda, og þá byrja þeir hinar nánú samvistir, er *Decartes*² kallaði: »samræður við mestu sómamenn horfinna alda, og það »vandlega hugaðar samræður, er þeir birta oss að eins í þær »hinar beztu hugsanir sínar«. »Nú eiga piltar vorir að læra að hugsa með meisturum mannglegrar hugsunar, og læra að rita með þeim mönnum, er hafa verið meistarar í þeirri íprótt að tala vel Vjer vonum, að þeir hafi það gott af iðulegum samvistum við þessa fagurfróðu mannvitsmenn, að þeir varðveiti eitt-hvað af hinum guðdómlegu gjöfum þeirra«.

»Meðal hinna mörgu námsgreina er ein sú, er mörgum þykir lítið til koma, og það þótt hún eigi góðan þátt í að leiða hæfilegleika mannsins í ljós og efla þá, en þessi námsgrein, það er latnesk ljóðagjörð. Háskólinn stendur fastur fyrir í því, að vilja varðveita þessa kunnandi, af því að með henni kemst skipuleg löggun á hugarflug hins skáldlega ímyndunarafls, en það er ein af hinum ynnilegu og hættulegu gjöfum, er æskumaðurinn hefir þegið. Þá er pilturinn reynir að skreyta rjett sett orð með blómlegu orðtaki, og leitar við að hitta það, er hnittilegt er, því að þetta er einkennilegt fyrir latneska ljóðagjörð, eða þá er hann venur sig á að lykja einhverja hugsan eða einhverja hugmynd í stutt og kjarngott orðtak, þá getur hann afað sjer tvéggja ágætra eiginleika, er þarf til þeirrar kunnandi, að rita vel; og jafnframt því, þá leiðir það erfíði, er hann leggur sjer á herðar, svo að hann fái veitt málfæri sínu þægilega hljómfegurð, hann til þess, að læra hina sönglegu viðurhljóman, er finnst jafnvel í ritum hinna miklu lesmálsmanna, og láta sjer getast vel að henni Þessi námsgrein glæðir þá fegurðartilfinning vora að sínum hlut«.

1) Frakkar leggja sjerstaklega stund á, að piltar í skólum þeirra verði fullnuma í latínskum stýl, og gefur keisarinn auk þeirrar premíu, er háskóliu gefur, árlega aðra premíu af sínum eigin sjóði þeim pilti, er bezt gengur í þeirri grein.

2) Eða með öðru nafni Cartesius, einhver sá nafnkenndasti heimspekingur á 17. öld.

donnée avec ses caresses, il n'est rien, Messieurs, qui vaille le thème latin.

Notre élève prend alors la robe virile, et introduit dans l'assemblée des esprits supérieurs, il commence ce commerce intime que Descartes appelait «une conversation avec les plus honnêtes gens des siècles passés, et même une conversation étudiée, dans laquelle ils ne nous découvrent que les meilleures de leurs pensées». Il faut qu'il apprenne à penser avec les maîtres de la pensée humaine; il faut qu'il apprenne à écrire avec les maîtres dans l'art de bien dire. . . . Nous espérons qu'à force de vivre avec ces beaux génies, il gardera quelque chose de leurs dons divins.

Parmi ces études multiples et variées de traduction, d'analyse et de composition, il en est une que plusieurs condamnent, bien qu'elle ait son rôle dans le développement des facultés : c'est le vers latin. L'Université s'obstine à le conserver, parce qu'avec lui elle règle l'essor de l'imagination poétique, un des dons charmants et dangereux de la jeunesse. En cherchant la justesse brillante ou la pointe acérée de l'expression, ce qui est le propre du vers latin, en s'habituant à enfermer une pensée ou une image en une phrase concise, l'élève peut acquérir deux des précieuses qualités de l'art d'écrire; et, en même temps, le travail qu'il s'impose pour donner la mélodie à son style, lui fait comprendre et aimer la prosodie musicale qui se trouve même dans l'œuvre des grands prosateurs. Cet exercice latin contribue donc à la formation du goût français.

»Þetta er það skipulag, er vjer höfum á að kenna hina klassisku fræði, er speki margra alda hefur grundvallað og staðfest, og sem ekkert fyrirkomulag hjá öðrum þjóðum tekur fram«.

»Allt þetta sýnir oss berlega, herrar, hve áriðandi ætlunarverk vort er, er settir erum til að varðveita rjetta fegurðartilfinningu, og gæta bókiðna þeirra, er krefja svo mikillar fyrirhafnar, og hinnar mikilvægu menntunaraðferðar, er vjer höfum tekið í arf eptir forfeður vora. Til þess að þjer, kæru lærisveinar, snúid augum yðrum frá hinum hvatskeytlegu eða óheilsamlegu ritum, verjum vjer opt margri stund til þess, að láta yður hugsa um eitt af óðkvæðum Hórazar, eða nokkur vísuorð hjá Virgil, eins og líkneskjusmiðurinn lætur kennslupilta sína vera fyrir framan Venusi frá Melos-ey¹, svo að hann fái fjarlægt þá frá þeim fegurðum, er efasamar eru«.

»Verið trúir þessum fögru iðkunum skólans, og geymi andi yðvar ávallt, svo sem kerid, er dýrlegum lög hefur verið í hellt, heilsamlega ilman þeirra. Vera má, að sumum yðar veitist, að koma aptur að hitta flokk þeirra manna, er unna eigingirndarlaust hinni fáblíðu menntaðis, og eru enn, svo er guði fyrir að þakka, næsta margir; en hver lífsstaða, sem yður er ætluð, þá mun hverjum yðar jafnan veilast kostur á, að koma endrum og sinnum aptur að hitta æskuvini yðra. Gjöríð það, og þjer munuð finna, er þroskaaldurinn færast yfir yður, enn meira unað og aðdráttar-af í þessari samvistu. Þetta er það dæmi, er yfirhöfðingi² sá, er ver hinum fáu tómtundum sínum til bókræða og vísinda, hefur gefið yður frá hinum háa veldisstól, og þetta er það ráð, er eg nú, í lok ræðu minnar, gef yður, með því að ávarpa yður með orðum Síséros yðvars, er yður eru jafnan svo kær:

«Haec studia adolescentiam alunt, senectutem oblectant, se-
«cundas res ornant, adversis perfugium ac solatium praebent;
«delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiscum, pere-
«grinantur, rusticantur»³.

1) Ein af hinum fegurstu líkueskjum, er til eru frá fornöld, og er hún nú í höllinni Louvre í París.

2) Napóleón þriðji.

3) Þessar iðkanir (það eru bókræða-iðkanirnar) veita hug æskumannsins næringu, þær veita gamalmenninu skemmtun; þær prýða meðlætið, og voita at-
hvarf og huggun í mótlætinu; þær gleðja oss heima, og gjöra oss eigi tálman, er vjer göngum frá húsi voru; þær eru með oss um nætur, þær fara með oss um önnur lönd, þær eru með oss á landi úti.

Voilà notre système d'éducation classique, que la sagesse des siècles a constitué et qu'aucun régime, chez les nations étrangères, ne surpasse.

Tout cela, Messieurs, relève notre rôle à nous, gardiens obligés du goût, des patientes études et des grandes traditions littéraires. C'est pour que vous, chers élèves, vous détourniez les yeux des œuvres précipitées ou malsaines, que nous passons de longues heures à vous faire méditer une ode d'Horace ou quelques vers de Virgile, comme le sculpteur, pour éloigner ses élèves des beautés douteuses, les met en face de la Vénus de Milo.

Restez fidèles à ces belles études du lycée, et que votre esprit, comme le vase où a été versé une précieuse liqueur, en garde à jamais le parfum salutaire. Peut-être serat-il donné à quelques-uns d'entre vous d'aller rejoindre le groupe encore nombreux, Dieu merci, des amants désintéressés de la muse austère; mais à chacun de vous il sera toujours permis, quelle que soit sa destinée, de revenir de temps à autre vers les amis de sa jeunesse. Faites-le, et vous trouverez, dans l'âge mûr, plus de charme encore et d'attrait à leur commerce. C'est l'exemple qui vous est donné du haut du trône par un prince dont les lettres et la science occupent les rares loisirs, et c'est le conseil qu'en terminant je vous adresse par la voix aimée de votre Cicéron :

»Hæc studia adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, adversis perfugium ac solatium præbent; »delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur«.

»Hinn mikli mælskumaður hafði átt það bókfræðum að þakka, að hann naut unaðsendar í lífinu, að máttur hans var mikill í ríkinu, að hann hlaut huggun í útleið sinni; og bókfræðin veittu honum enn meira, en þetta allt, þau gjörðu hann ódauðlegan«.

Til frekari styrkingar því, sem jeg hef sagt í skólaboðsritinu 1862—63, um það, hvernig frelsishugmyndirnar hafi vaknað í Norðurrálfunni og einkum í Englandi, á 111. bls., og um það, hvernig nýju málin hafi orðið til, á 95. bls., skal eg leyfa mjer enn fremur að tilfæra eptirfylgjandi orðatiltæki eptir nokkra ágætismenn.

Hinn nafnfrægi heimspekingur og sagnaritari Davíð Hume segir svo í Englandssögu hans, 4. bindi, 283. bls.:

»Um þetta leyti (1600) virðist svo, sem hugir manna þvert og »endilangt um Norðurrálfuna, einkum á Englandi, hafi tekið al- »mennri breytingu, þó lítið bæri á . . . Frelsisástin, sem, nema hún sje »niður bæld, dafnar einkarvel hjá öllum frjálslyndum mönnum, fjekk »nýjan styrk á Englandi og einskorðaðist af rýmri skoðun- »um, sem voru samboðnar hinum menntaða skilningi, sem varð »dag hvern almennari meðal þeirra manna, sem voru af góðum »ættum, og sem notið höfðu menningar. Mennt voru vel kunnugir »hinum ágætu leifum hinnar klassisku fornaldar, og vakti það í »hverju veglyndu brjósti ríka löngun, til þess að fá þá stjórnar- »skipun, er væri eðlilega takmörkuð, og löngun kviknaði hjá mönn- »um til þess, að líkja eptir hinum mörgu og miklu mannkostum, »er grískir og rómverskir rithöfundar leiða í ljós fyrir oss, og »hvetja oss til að fara eptir, þar sem þeir með tilfinningarríku »orðalagi segja frá hinum fögru og dáðríku dæmum, er örva and- »ann svo ágætlega«.

Chatbam lávarður (Pitt hinn eldri) segir í ræðu sinni í parlamentinu, er hann hjelt út af uppreistinni í Norður-Ameríku 1774 (Cantus Hist. universelle XVII. bindi, 351. bls.): »Veraldarsöguna hef »jeg ávallt stundað fremur öllu, og þó jeg sje hreykinn af því að vera »Englendingur, hef jeg jafnan með ánægju og áhuga leitað að nær- »ingu fyrir anda minn í hinum ágætu fyrirmyndum, sem ættjarðar- »ást Grikkja og Rómverja hefur gefið oss. Þessi tvö klassisku »frelsislönd sje jeg o. s. frv.«

Og loksins segir Friðrik annar, hinn mikli, Prússa konungur, í ritlingi einum, sem hann gaf út 1770, um háskólana á Þýzka-landi og um aðferð þá, sem þeir ættu að hafa (Cantus Hist. uni-

Le grand orateur avait dû aux lettres le charme de la vie, la puissance dans l'Etat, la consolation dans l'exil; elles lui ont donné mieux encore, l'immortalité!

Som yderligere Stadfæstelse af mit Assertum i Programmet 1862—63 om Friheds Ideernes Opkomst i Evropa og navnlig i Engelland, Pag. 111, og om de nyere Sprogs Tilblivelse, Pag. 95, skal jeg tillade mig endnu at anføre følgende Yttringer af udmærkede Mænd. Den berømte Philosoph og Historiker David Hume siger i hans History of England, Vol. IV. Pag. 283:

»About this period, the minds of men throughout Europe, especially in England, seem to have undergone a general, but insensible revolution In England, the love of freedom, which, unless checked, flourishes extremely in all liberal natures, acquired new force, and was regulated by more enlarged views, suitable to that cultivated understanding which became every day more common among men of birth and education. A familiar acquaintance with the precious remains of antiquity excited in every generous breast a passion for a limited constitution, and begat an emulation of those manly virtues, which the Greek and Roman authors, by such animating examples as well as pathetic expressions, recommend to us«.

Lord Chatham (den ældre Pit) siger i en Tale i Parlamentet i Anledning af den Nordamerikanske Opstand 1774 (Cantus Hist. Universelle Tome XVII, Pag. 351):

»L'histoire fut toujours mon étude de prédilection; et fier, d'être Anglais, je me suis nourri avec plaisir et attention des grands exemples du patriotisme grec et romain. Dans ces deux terres classiques de la liberté, je ne vois«

Og endelig siger Fridrik den 2., den Store, af Preussen i en Brochure han udgav 1770 om de tydske Universiteter og om den Methode de burde følge (Cantus Hist. Universelle, Tome XVII. Pag. 473):

verselle, XVII. bindi, 473. bls.): »að Frakkar, Engendingar og Ítalir hefðu myndað mál sín, með því að þeir hefðu gjört sjer eiginlegan hugsunarhátt þann, er var á dögum Ágústusar keisara, en aptur sagði Friðrik, að almennasti gallinn á háskólunum í Þýzka-landi væri sá, að þeir í kennslu sinni tækju ekki nógsamlega til greina þá almennu hlið vísindanna».

VII. Burtfararpróf.

Fyrri hluti burtfararprófsins var haldinn 24. og 25. dag júnímánaðar, og gengu undir það próf þeir 14 lærisveinar, sem voru í 3. bekk B, og voru þeir síðan fluttir upp í 4. bekk.

Síðari hluti burtfararprófsins var haldinn 26.—27. dag júnímánaðar, og gengu undir það próf þeir 5 lærisveinar í 4. bekk, er verið höfðu 2 vetur í þeim bekk.

Einkunnir þær, sem lærisveinar fengu í prófi þessu, má sjá á töflu þeirri, sem hjer fylgir með. Prófsfulltrúar voru 8. dag júnímánaðar skipaðir af yfirstjórnendum skólans Lector theol. S. Melsted og yfirkennari B. Gunlögson.

Verkefni í íslenzkan stýl:

Að útlista þýðingu spakmælisins: »smekkurinn sá, sem kemst í ker, keiminn leingi eptir ber».

Verkefni í latínskan stýl:

Litlu síðar en tíðindi þessi urðu, er nú voru sögð, sneri Scipió heim til Róms, eptir að hafa unnið sigur á Kartagóborgarmönnum vestur á Spáni, og náð því landi undir yfirráð Rómverja. Gaf hann þá það ráð, að sendur væri her manns suður til Afríku, og sótt heim Kartagóborg, myndi þá Hannibal verða tilneyddur að fara burt af Ítalíu. Áður hafði reynslan sýnt, að slík heimsókn var Kartagóborgarmönnum mjög hættuleg; þar var liðfátt fyrir, en eigi auðgjört í snöggu bragði að safna að sjer leiguliði. Scipió hafði og, meðan hann var á Spáni, gjört samband við Masínissa Númidíu konung, mikinn óvin Kartagóborgarmanna, og taldi sjer vísa von öruggrar liðveizlu af hans hendi, ef ráðizt væri á Kartagóborg. En þeir, sem þá rjeðu mestu í Rómaborg, tóku á því ólíklega, og kölluðu óráð; og Fabius gamli, sem jafnan vildi fara gætilega, stóð manna fastast í móti þessari fyrirætlun Scipiós.

»Que les Français, les Anglais et les Italiens s'étaient formés
»en s'appropriant la manière de penser du siècle d'Auguste ; que
»le défaut le plus général des universités allemandes était de
»manquer d'une méthode universelle dans l'enseignement des
»sciences«

VII. Afgangsexamen.

Den første Deel af Afgangsexamen blev afholdt den 24. og 25. Juni, og indstillede sig til samme de 14 Disciple af 3. Klasse B, der siden bleve opflyttede i 4. Klasse.

Den sidste Deel af Afgangsexamen blev afholdt den 26. og 27. Juni, og indstillede sig til den Prøve 5 af 4. Klasses Disciple efter toaarigt Ophold i denne Klasse.

Resultatet af disse Prøver erfares af efterstaaende Tabel. De af Ephoratet under 8. Juni udnævnte Examens-Commissairer vare Lector theol. S. Melsted og Overlærer B. Gunlögen.

Verkefni til að snúa latínu á íslenzku:

Rex spoliari corpus Pori, interemtum esse credens, jubet, et qui detraherent loriam vestemque, concurrere; cum belua dominum tueri et spoliantes coepit appetere, levatumque corpus eius rursus dorso suo imponere. Ergo telis undique obruitur, confossoque eo, in vehiculum Porus imponitur. Quem rex ut vidit allevantem oculos, non odio, sed miseratione commotus, quæ malum, inquit, te amentia coegit, rerum mearum cognita fama, belli fortunam experiri; cum Taxilis esset in deditos clementiæ meæ tam propinquum exemplum? At ille, quoniam, inquit, percontaris, respondebo ea libertate, quam interrogando fecisti: Neminem me fortiorem esse censebam. Meas enim noveram vires, nondum expertus tuas; fortiorem esse te belli docuit eventus. Sed ne sic quidem parum felix sum, secundus tibi. Rursus interrogatus, quid ipse victorem statuere debere censeret, quod hic, inquit, dies tibi suadet, quo expertus es, quam caduca felicitas esset.

Verkefni í rúmmálsfræði:

Hversu stór er radius í kringlótttri dagsláttu, þar hún á að vera að areali = 900 ferfaðmar?

Verkefni í talnafræði:

Summa tveggja ókenndra talna er = s ; en þegar hin stærri deilist með hinni minni, þá kemur q vóti = q og afgangur = r . Þessar ókenndu tölur skulu nú ákveðast af s , q og r ; og þegar það er búið, skal setja $s = 126$, $q = 2$ og $r = 6$; og loksins útreikna þar af sjálfar ókenndu tölurnar.

Verkefni í danskan stíll:

Þegar Karl var orðinn keisari, ljét hann af hernaði og fól sonum sínum, er þá voru fulltíða menn, öll hermálefni á hendur, en gaf sig allan við fríðsamlegum störfum, og eins og hann hafði verið vitur, þrautgóður og sigursæll í stríði og styrjöldum, eins var hann nú í fríði árvakur og framkvæmdarsamur til eflingar hvers konar framför og menntun í hinu víðlenda ríki sínu. En það er þó eigi þann veg að skilja, sem hann hafi vanrækt slíka hluti um fyrra part æfi sinnar, meðan hann átti í sífelldum hernaði, því að Karl keisari var einn af þeim fáu mikilmönnum sögunnar, sem við öllu gat snúizt í einu, og ljét sjer eugu að síður annat um að hefja þjóð-

irnar upp úr villu og vanþekkingu, en hitt, að brjóta þær undir sig og drottna yfir þeim. Það ræður að líkindum, af því sem áður er sagt, að í ríki hans hafi búið ýmsar og margvíslegar þjóðir, ólíkar hver annari að tungumáli, siðum og háttalagi. Karl einn gat stýrt þeim öllum, svo vel færi, en aðrir ekki, sem eptir hann komu.

VIII. Inntökupróf.

25. dag júnímánaðar voru 7 nýsveinar reyndir, er komast vildu inn í skólann, og settist af þeim

a, í 2. bekk :

1. *Sveinn Eiríksson* (fæddur 1844), sonur E. hreppstjóra Jónssonar á Hlíð í Skaptafellssýslu.

b, í 1. bekk :

2. *Sigurður Jensson* (fæddur 1853), sonur yfirkennara Jens Sigurðssonar í Reykjavík.
3. *Runólfur Þorsteinn Stefánsson* (fæddur 1850), sonur Sjera Stefáns sál. Björnssonar frá Viðvík í Skagafjarðarsýslu.
4. *Magnús Andrjesson* (fæddur 1845), sonur Andr. sál. hreppstjóra Magnússonar á Syðra-Langholti í Árnessýslu.
5. *Guðmundur Helgason* (fæddur 1853), sonur Helga hreppstjóra Magnússonar á Birtingaholti í Árnessýslu.
6. *Skapti Jónsson* (fæddur 1855), sonur J. sál. Þorvarðssonar prófasts frá Reykholti í Borgarfjarðarsýslu.
7. *Sigurður G. Thorarensen* (fæddur 1849), sonur Sjera Gísla Thorarensens prests á Felli í Skaptafellssýslu.

4. dag júlímánaðar voru 3 nýsveinar reyndir, og settust þeir allir í 1. bekk ; þeir voru þessir :

8. *Sophonías Halldórsson* (fæddur 1845), sonur Halldórs bónda Rögnvaldssonar á Brekku í Svarfaðardal í Eyjafjarðarsýslu.
9. *Þorvaldur Ari Arason* (fæddur 1849), sonur Ara stúdents Arasonar á Flugumýri í Skagafjarðarsýslu.
10. *Einar Pálsson* (fæddur 1846), sonur sjera Páls Jónssonar á Völlum í Svarfaðardal í Eyjafjarðarsýslu.

1. og 2. dag októbermánaðar voru enn reyndir 6 nýsveinar, af þeim fóru

VIII. Adgangsprøven.

Den 25. Juni bleve 7 Aspiranter prøvede, af hvilke blev optagen

a, i 2. Klasse:

1. *Sveinn Eiríksson* (født 1844), Søn af Repstyrer E. Jónsson paa Hlíð i Skaptafells Syssel.

b, i 1. Klasse:

2. *Sigurður Jensson* (født 1853), Søn af Overlærer Jens Sigurðsson i Reykjavík.
3. *Runólfur Þorsteinn Stefánsson* (født 1850), Søn af afdøde Pastor Stefán Björnsson paa Viðvík i Skagafjarðar Syssel.
4. *Magnús Andriðsson* (født 1845), Søn af afdøde Repstyrer Andrið Magnússon paa Syðra-Langholt i Arnes Syssel.
5. *Guðmundur Helgason* (født 1853), Søn af Repstyrer Helgi Magnússon paa Birtingaholt i Arnes Syssel.
6. *Skapti Jónsson* (født 1855), Søn af afdøde Provst Jón Þorvarðsson af Reykholt i Borgarfjarðar Syssel.
7. *Sigurður G. Thorarensen* (født 1849), Søn af Pastor Gísli Thorarensen paa Fell i Skaptafells Syssel.

Den 4. Juli bleve 3 Aspiranter prøvede, som alle bleve optagne i 1. Klasse; disse vare:

8. *Sophonias Halldórsson* (født 1845), Søn af Bonden Halldór Rögnvaldsson paa Brekka i Svarfaðardal inden Eyjafjarðar Syssel.
9. *Þorvaldur Ari Arason* (født 1849), Søn af Student Ari Arason paa Flugumýri i Skagafjarðar Syssel.
10. *Einar Pálsson* (født 1846), Søn af Pastor Páll Jónsson paa Völlum i Svarfaðardal inden Eyjafjarðar Syssel.

Den 1. og 2. October bleve endnu 6 Aspiranter prøvede, hvoraf optages

a, í 2. bekk :

11. *Páll Vigfússon* (fæddur 1851), sonur Sjera Vigfúsar Guttormssonar í Ási í Norður-Múlasýslu.
12. *Helgi Magnússon* (fæddur 1845), sonur Sjera M. Bergssonar á Kirkjubæ í Norður-Múlasýslu.

b, í 1. bekk :

13. *Hans Jóhann Þorkelsson* (fæddur 1851), sonur Þorkels meðhjálpara Vernharðssonar í Viðirkeri í Þingeyjarsýslu.
14. *Janus Jónsson* (fæddur 1851), sonur Jóns sál. Þórðarsonar silfursmiðs á Kirkjubóli í Ísafjarðarsýslu.
15. *Jón Bjarnason* (fæddur 1841), sonur Bjarna Einarssonar bónda á Straumfirði í Mýrasýslu.
16. *Jónas Björnsson* (fæddur 1850), sonur Björns sál. Kortssonar bónda á Möðruvöllum í Kjósarsýslu.

29. dag júnímánaðar fór fram flutningur pilla úr einum bekk í annan, og voru þá kveðnar upp einkunnir þær, er piltar þeir, er út voru skrifaðir, fengu í burtfararprófinu.

B. Jónsson.

a, i 2. Klasse:

11. *Páll Vigfússon* (født 1851), Søn af Pastor Vigfús Guttormsson paa Ás i Norður-Múla Syssel.
12. *Helgi Magnússon* (født 1845), Søn af Pastor Magnús Bergsson paa Kirkjubær i Norður-Múla Syssel.

b, i 1. Klasse:

13. *Hans Jóhann Þorkelsson* (født 1851), Søn af Kordegn Þorkell Vernharðsson paa Viðirkeri i Þingeyjar Syssel.
14. *Janus Jónsson* (født 1851), Søn af afdøde Sølvsmed Jón Þórðarson paa Kirkjuból i Ísafjarðar Syssel.
15. *Jón Bjarnason* (født 1841), Søn af Bonden Bjarni Einarsson paa Straumfjörður i Mýra Syssel.
16. *Jónas Björnsson* (født 1850), Søn af afd. Bonde Björn Korts-son paa Möðruvellir i Kjósar Syssel.

Translocationen foretoges den 29. Juni, og samme Dag fandt Sted Proclamationen af Afgangsexamens Udfald.

B. Johnsen.

	Fyrri blutinn.				Íslenska.	Mun- legr latín
	Danska	Þýzka.	Landa- fræði.	Náttúru- saga.		
1. Þorvaldur Jónsson					g.	mg
2. Jón Einar Jónsson					g.	g.
3. Hannes Stephensen					g.	g.
4. Þórður Guðmundsen					g.	mg
5. Jónas Hallgrímsson ¹					g.	g.
1. Björn Jónsson	mg.	mg.	ug.	ug.		
2. Björn Ólsen	mg.	mg.	mg.	ug.		
3. Jón Jónsson frá Melum	mg.	mg.	ug.	ug.		
4. Stefán Jónsson senior	mg.	mg.	mg.	mg.		
5. Valdemar Briem	mg.	mg.	mg.	mg.		
6. Bogi Pjetursson	mg.	mg.	mg.	mg.		
7. Páll E. Sivertsen	g.	g.	mg.	mg.		
8. Guttormur Vigfússon	g.	g.	mg.	mg.		
9. Helgi Melsteð	mg.	g.	mg.	mg.		
10. Einar Guðjohnsen	mg.	g.	mg.	g.		
11. Páll Ólafsson	g.	g.	mg.	g.		
12. Júlíus Friðriksson	mg.	g.	mg.	mg.		
13. Jón Þorsteinsson	g.	g.	g.	g.		
14. Kristján Þórarinsson	mg.	g.	tg.	mg.		

1) Þessi lærisveinn fór með föður sínum veikum til Kaupmannahafnar í byrjun skólaársins, en kom hingað apr í vetri er var; meðan hann dvaldi í Kaupmannahöfn, sagði kandið. philol. St. Thorsteinson honum til, eins og sjest af vottorði því, sem hann hafði með sjer út hingað.

Síðari hlutinn.							Aðaleinkunn.
rifleg- tina.	Gríska.	Trúar- fræði.	Sagna- fræði.	Talna- fræði.	Róm- máli- fræði.	Eðlis- fræði.	
g.	mg.	mg.	mg.	ug.	ug.	ug.	1. einkunn með 90 tr.
g.	g.	mg.	mg.	g.	mg.	ug.	1. ——— — 81 —
tg.	g.	g.	mg.	ug.	ug.	ug.	2. ——— — 76 —
g.	g.	g.	tg.	g.	g.	mg.	2. ——— — 61 —
g.	tg.	g.	tg.	ug.	mg.	mg.	2. ——— — 66 —

1) Denne Discipel, som i Begyndelsen af Skoleaaret ledsagede sin syge Fader paa en Reise ned til Kjöbenhavn, vendte her tilbage i Løbet af Vinteren; under hans Ophold i Kjöbenhavn ledede Candid. philol. St. Thorsteinson, som en ham medgivet Attest udviser, hans Undervisning.

A decorative border with floral motifs, including leaves and scrolls, framing the page.

1867.